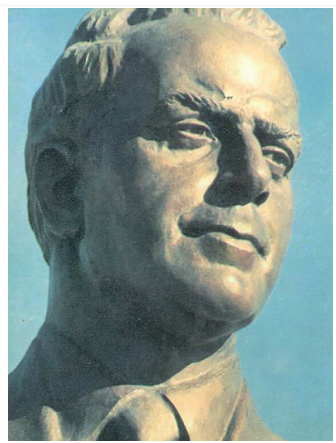

Milli azadlıqdan
şirin nemət yoxdur!

J. Aliyev

**YENİ
AZƏRBAYCAN**

Azərbaycan dövlət münasibəti Azərbaycan xalqının milli xidməti
Qazet 1995-ci ilin aprel ayından nəşr olunur. Yeni Azərbaycan Partiyasının orqanı.

10 aprel
2025-ci il,
cümə axşamı
№ 058 (6886)
Qiyməti
60 qəpik

Bakıdan Yeni Dünya Nizamına doğru...

İlham Əliyev: Biz vaxtı itirməli deyilik!

➔ Bax səh. 2-3

Birləşmiş Ştatlar üçün çox mühüm tərəfdaş ola bilərik!

➔ Bax səh. 3

İstanbulda ikinci görüş...

➔ Bax səh. 7

Azərbaycan-Pakistan: İqtisadi əlaqələrdə yeni mərhələ

➔ Bax səh. 4

➔ Bax səh. 4

“Dekolonizasiya: Sakit İnqilab” adlı beynəlxalq konfrans keçiriləcək

Bakı Təşəbbüs Qrupunun (BTQ) təşkilatçılığı ilə aprelin 15-də BMT-nin Nyu-Yorkda yerləşən mənzil-qərargahında “Dekolonizasiya: Sakit İnqilab” adlı beynəlxalq konfrans keçiriləcək.

AZƏRTAC xəbər verir ki, konfransda Dənizarsı örazilərdə - Qvadelup, Martinik, Kanaki (Yeni Kaledoniya), Sen Martin, Reyunyon, Boneyra, Aruba, Mahoi Nui (Fransız Polineziyası), Fransız Qvianasında fəaliyyət göstərən milli müqavimət hərəkatlarının rəhbərləri və üzvləri, Beynəlxalq Dekolonizasiya Cəbhəsinin təmsilçiləri, insan haqları müdafiəçiləri, siyasətçilər, dekolonizasiya üzrə ekspertlər, o cümlədən Fransanın keçmiş müstəmləkələrindən olan nümayəndələr iştirak edəcəklər.

Konfransda müstəmləkəçilik irsinin iqtisadi, siyasi və sosial sahələrdə yaratdığı dərin təsirlər, habelə müstəmləkə siyasətinin fəsadlarından əziyyət çəkən yerli xalqların siyasi və iqtisadi müstəqilliyə nail olmaq yolundakı səyləri və bu prosesdə üzvləşdikləri əsas maneələr ətrafı şəkildə müzakirə olunacaq. Eyni zamanda, Fransa tərəfindən təbii olunan idarəetmə modelləri və institusional mexanizmlərin yerli xalqların öz müqəddəratını təyinetmə və örazilərin dekolonizasiya hüququnu möhkəmləndirməsi əsas müzakirə mövzusu olacaq. Səfər çərçivəsində BTQ, həmçinin...

➔ Bax səh. 5

Fond bazarları niyə çökür?

ABŞ-in global bazarın böyük bir qisminə qarşı tətbiq etdiyi yüksək idxal rüsumları dünya iqtisadiyyatına öz təlatümlərini göstərməyə başlayıb, bir çox regionda səhmdarların gəlirlərində itkilər müşahidə edilməkdədir. “Bloomberg Economics”in hesablamalarına görə, tariflərin orta hesabla 20,5 faiz artması ABŞ-da ÜDM-in 3 faiz azalmasına və inflyasiyanın 1,7 faiz yüksəlməsinə səbəb olacaq. Bu proses Avropa İttifaqının (Aİ) iqtisadiyyatına da mənfi təsir göstərəcək, Aİ-nin ABŞ-a ixracının 50 faiz azalması ehtimalları fonunda bu regionda ÜDM-in 1,1 faiz geriləyəcəyi proqnozlaşdırılır. Asiya ölkələrinin iqtisadiyyatı ticarət qarşılıqlarından xüsusilə ağır zərər ala bilər, ÜDM-in 5 faiz azalmaya məruz qalması gözləniləndir. Ümumilikdə, Trampin qərarlarının bütün dünya dövlətlərinin iqtisadiyyatını təsir altına salacağı, hətta bəzi ölkələrdə resessiyaya səbəb olacağı fərz edilir.

“Fitch Ratings”in ABŞ üzrə iqtisadi araşdırmaçı qrupunun rəhbəri O. Sonola hesab edir ki, əgər Aİ, Çin və digər ölkələr ciddi cavab tərifləri tətbiq edərsə, bu, böyük miqyaslı ticarət bloklaşmalarına və global iqtisadi geriləməyə gətirib çıxara bilər. ABŞ-in daxili iqtisadiyyatı qısamüddətli üstünlüklər qazansa da, uzunmüddətli perspektivdə tənəzzüllə üzləşə bilər, ölkədəki aparıcı fond indeksləri ucuzlaşmaqla ölkədə iqtisadi aktivliyi ləngidəcək.

Yeni ticarət müharibəsinin kəskinləşməsi fonunda dünya birjalarında aparıcı şirkətlərin səhm və qiymətli kağızlar üzrə indekslərinin də kəskin şəkildə ucuzlaşmasına səbəb olub...

➔ Bax səh. 5

ABŞ “Ramştayn” formatını tərk edir?

ABŞ-in “Ramştayn” platformasında gələcək iştirakı sual altındadır. Donald Trampin yenidən prezident seçilməsindən sonra rəsmi Vaşinqtonun Rusiya-Ukrayna müharibəsinə fərqli baxışı bu platformanın gələcəyi üçün də problemlər yaratması mümkündür. Bugünlərdə Ukrayna Prezidenti Volodimir Zelenski Belçikanın Baş naziri Bart De Veverlə birgə keçirdiyi mətbuat konfransında bildirib ki, ABŞ rəsmiləri aprelin 11-də Brüsseldə Ukrayna üzrə “Ramştayn” formatlı görüşü buraxa bilər: “Britaniya və Almaniya həqiqətən də bizə ABŞ-nin iştirak edə bilməyəcəyinə dair signal ötürüblər. ABŞ ilə müzakirə edəəcəyimiz məsələlər var. Ümid edək ki, onlar mövqelərini dəyişəcəklər”.

Xatırladaq ki, daha əvvəl NATO-nun mətbuat xidməti Böyük Britaniya və Almaniyanın aprelin 11-də alyansın mənzil-qərargahında Ukraynaya hərbi təchizatla bağlı təmas qrupunu toplayacaqlarını məlumat vermişdi. “Ramştayn” formatında sonuncu görüş fevralın 12-də Brüsseldə baş tutub və bu, sayca 26-cı olub. Həmin görüşdə ilk dəfə sədr kreslosunda Pentaqonun rəhbəri əvəzinə Britaniyanın müdafiə naziri əyləşmişdi. Kiyevlə müttəfiq ölkələr qrupuna sədrlik ABŞ Prezidenti Donald Trampin andıçmə mərasimindən sonra Amerika tərəfinin təşəbbüsü ilə Britaniyaya verilib. “Ramştayn” platforması 50-dən çox ölkənin birliyi və Kiyevə hərbi yardım etmək, Ukraynanı qorumaq üçün bir formatdır. Bu platforma çərçivəsində Ukraynaya hərbi yardım - mərmilər, hava hücumundan müdafiə sistemləri, F-16-lar...

➔ Bax səh. 6

Zərər-ziyansız yaşamağın düsturu

Qoca darıxdığından şəhər kənarına çıxır, örtülərə baş çəkir, çay qırağına enir, burada üzən ördəyə-qaza tamaşa əyləyir. Marfanın son nəfəsində xatırladığı söyüdü görəndə tanıyır, artıq qocalmış ağacın altında oturub keçmiş dalır, indi artıq körpəkən göylərə çökülmüş sarıxın qıcıqaz da yadına düşür. İndi ona çatır ki, ötən qırx-əlli ildə bir dəfə də çay qırağına çıxmayıb, bu boyda çaya diqqət yetirməyib: “Çay da kiçik çay deyildi, bu çaydan balıq tutub tacirlərə, məmurlara, stansiya bufetçisinə satmaq, bundan gələn pulları banka qoymaq olardı. Gözinti gəmilərində aşağı-yuxarı üz-üzə skripka çalıb yaxşı pul yığardı. Bəlkə çayda qayıq sürmək də olardı, hər halda bu, tabut qayırmaqdan yaxşıdır. Nəhayət, çoxlu qaz saxlamaq, qışda kəşib Moskvağa göndərmək, təkə tükəndən ildə on manat pul tutmaq olardı. Ancaq o bunları nəzərdən qaçırmışdı! Gör nə qədər ziyana düşmüşdü! Balıq tutmağı, skripka çalmağı, qayıq işlətməyi, qaz kəsməyi üst-üstə toplasan, gör nə böyük sərvət yığlardı! Ancaq bunlar onun heç yuxusuna da girməyib. Həyat çox səmərəsiz, zövqü-səfasız, boş-boşuna keçib. İrəlində artıq heç nə görünmürdü. Geriyə baxanda da zərər-ziyandan başqa gözə bir şey dəymirdi. Axı niyə insan zərərsiz-ziyansız, itkisiz yaşaya bilmir?...”

Yakov ömrünün dava-savada...

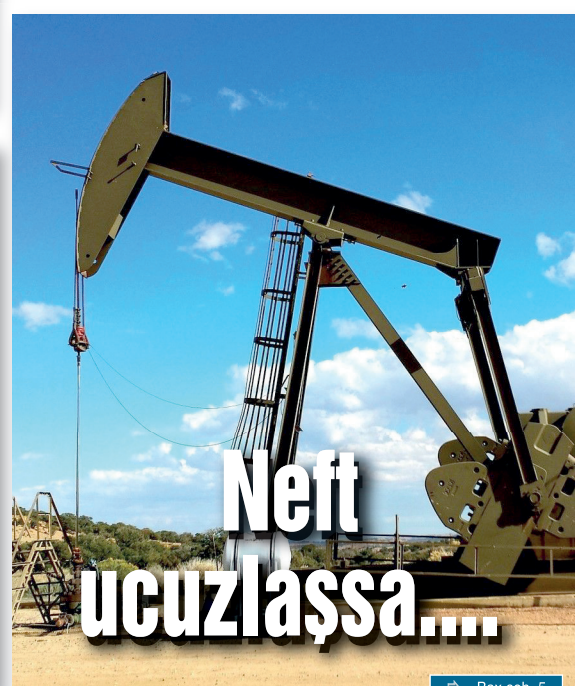
➔ Bax səh. 7

Müharibədən danışıqlara...

Oman görüşü: Vaşinqton ilə İran
razılığa gələcəkmi?

➔ Bax səh. 6

**Neft
ucuzlaşsa....**

➔ Bax səh. 5

Bakıdan Yeni Dünya Nizamına doğru...

İlham Əliyev: Biz vaxtı itirməli deyilik!

Aprelin 9-da ADA Universitetində Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin iştirakı ilə “Yeni dünya nizamına doğru” mövzusunda beynəlxalq forum keçirilib. AZƏRTAC xəbər verir ki, dövlətimizin başçısı Forumda çıxış edib və sualları cavablandırıb.

Belə tədbirlərin mütləq ke- çirildiyini bildiren Prezident İlham Əliyev ötən dövrlərdə keçirilmiş tədbirlər zamanı müxtəlif ölkələrdən gəlmiş ekspertlərin ölkəmizə səfərlərindən və global gündəlikdə duran məsələləri müzakirə etdiklərindən söz açıb:

“Bütün bu səfərlər Azərbaycanı daha yaxşı tanımağa, ölkənin nəbzini duymağa imkan yaradır. Azərbaycanın tarixi ərazilərinin azad edilməsindən sonra ekspert-

lərin azad edilmiş ərazilərə səfəri ölkəmizin, münasibətin tarixi haqqında, həmçinin Azərbaycanın bugünkü realıqları barədə daha çox məlumat verir”.

Dövlətimizin başçısı bildirib ki, Azərbaycan bir çox ölkələrlə strateji tərəfdaşlıq sazişləri imzalayıb və bütün bunlar coğrafi, siyasi, iqtisadi və nəqliyyat sahələ-

rində Mərkəzi Asiya regionu ilə və Avropa arasında ümumi yanaşmaları formalaşdırmağa imkan yaradıb: “Regionda uzunmüddətli əməkdaşlığa gəldikdə, görə bilər-

siniz ki, əgər xəritəyə baxsaq, Azərbaycan burada əsas yer tutur. Bəziləri Azərbaycanı nəinki bu prosesdən, o cümlədən ümumiyyətə, prosesdən ayırmaq və Cənubi Qafqazda ayrıcı xətləri çəkmək cəhdi göstərir. Lakin bu, birmənalı olaraq uğursuz olacaq”.

Cənubi Qafqazda ayrıcı xətləri çəkmək cəhdi uğursuz olacaq

Ermənistan özünü bunlardan məhrum etdi

Ermənistanın hərəkətlərinin Cənubi Qafqaz regionuna inkişaf etmək imkanı yaratmadığından təəssüfləndiyini bildiren Prezident İlham Əliyev vurğulayıb ki, bizim bütün şanslarımız var idi: “Bütün dağıntılara, Azərbaycan xalqının

əzab-əziyyətlərinə baxmayaraq, belə bir inkişaf baş tutmadı. Cənubi Qafqaz regionu həm iqtisadi, həm də nəqliyyat marşrutları baxımından bu imkanları itirdi. Əgər biz Azərbaycan-Gürcüstan münasibətlərinə baxsaq, görə bilirik ki, enerji təhlükəsizliyi, nəqliyyat, sərmayə, siyasi dialoq - bütün bunlar üstünlük gətirir. Əslində, Ermənistan özünü bunlardan məhrum etdi, işğal və təcavüz nəticəsində o, tranzit ölkəyə çevrilə bilmədi”.

Türkiyə ilə İsrailin ilk dəfə barışmasında Azərbaycan vasitəçilik edib

Türkiyə ilə İsrailin ilk dəfə barışmasında Azərbaycanın vasitəçilik etdiyini bildiren dövlətimizin başçısı vurğulayıb ki, bu iki ölkənin mövqeyini bir-birinə yaxınlaşdırmaq üçün ilk böhran zamanı biz fəal rol oynadıq. Hər iki ölkənin Azərbaycanın yaxın dostu olduğunu diqqətə çatdıran dövlətimizin başçısı əlavə edib: “Türkiyə ilə müttə-

fiq ölkəyik. Biz 2021-ci ildə Şuşa Bəyannaməsini imzaladıq və rəsmi olaraq müttəfiqik”. İsrailin də Azərbaycan üçün dost ölkə olduğunu vurğulayan Prezident deyib ki, bu qarşılıqlı dostluq müxtəlif çətin vəziyyətlərdə uzun illərdə özünü büruzə verib. Ona görə də bu iki ölkə arasında olan hər hansı bir anlaşmazlıq bizi narahat edir.

Hər an hazır olmalıyıq!

Müharibədən sonrakı vəziyyət necə inkişaf edəcək? Bu, əsasən Ermənistandan asılıdır.

“Biz ərazi bütövlüyümüzü və suverenliyimizi bərpa etdik, separatçılığın kökünü kəsdik və sərhədlərimizin toxunulmazlığını təmin etdik. Bizim

üçün bu məsələ bitmişdir. Ancaq bu o demək deyil ki, biz potensial təhlükələri nəzərə almayacağıq”, - deyən dövlətimizin başçısı əlavə edib ki, biz özümüzü müdafiə etməyə və Ermənistanı belə bir fikrə gəldikdə, onu dərhal cəzalandırmağa hər an hazır olmalıyıq.

COVID zamanı 80-dən artıq ölkəyə maliyyə və humanitar yardım çatdırdıq

Afrika ölkələri ilə münasibətlərdən danışan dövlətimizin başçısı bildirib ki, biz Afrikada yaşayan dostlarımızla lazım olduğu zaman dəstəyimizi veririk.

Dövlətimizin başçısı qeyd edib: “COVID zamanı biz 80-

dən artıq ölkəyə maliyyə və humanitar yardım çatdırdıq. O ölkələrin əksəriyyəti Afrika qitəsində yerləşən ölkələr idi. Biz müxtəlif vasitələrlə təhsil, tibbi proqramlara dəstək veririk”.

COP zamanı biz Qlobal Cənub ilə Qlobal Şimal arasında ünsiyyətin qurulmasına nail olduq

COP zamanı digər mühüm nailiyyət karbon bazarının funksional edilməsi ilə bağlı nailiyyət idi və bu, razılaşdırıla bilmirdi. Bununla bağlı razılıq məhz Azərbaycanda əldə olundu, bizim sədrliyimiz zamanı, bizə olan etimad sayəsində baş verdi.

“Biz, həmçinin Qlobal Cənub ilə Qlobal Şimal arasında ünsiyyətin qurulmasına nail olduq. Bu da qarşımıza qoyduğumuz vəzifənin icrası idi. COVID-i idarə etmək, COP-a ev sahibliyi etmək, - yeri gəlmişkən, ilin sonuna qədər biz sədrlik edəcəyik, - bütün bunlar onu göstərir ki, gündəliyimiz aydındır. Biz səylərimizə olan müsbət reaksiyanı bir çox Afrika dövlətlərindən də gördük. Afrika dövlətləri ilə sıx əlaqələrin qurulması siyasəti artıq müəyyənləşdirilib”, - deyən dövlətimizin başçısı əlavə edib.

Top ermənilərin tərəfindədir

Ermənistan ilə Azərbaycan arasında sazişinin imzalanacağı təqdirdə bunun əməkdaşlığın başlanmasından xəbər verə biləcəyini söyləyib: “Düş-

nürəm ki, biz vaxtı itirməli deyilik. Çünki sülh sazişinə gəldikdə, top ermənilərin tərəfindədir və mən bunu dəfələrlə söyləmişəm”.

Qarabağa səfər edənlər bu gün də orada barbarlığın səviyyəsinin şahidi ola bilərlər

Ölkəmizin hərbi əməliyyatların aparılması üslubundan söz açan Prezident İlham Əliyev bu sahədə imkanlarımızın çox yüksək səviyyədə olduğunu bəyan edib - Biz qisas almağa çalışmırıq, hərçənd başa düşmək olardı ki, illər ərzində biz işğalın qurbanı olmuşduq.

“Qarabağa səfər edənlər bu gün də orada barbarlığın səviyyəsinin şahidi ola bilərlər. Ona görə də mən hesab etdim ki, biz döyüş meydanında qisas alaçağıq və döyüş meydanından kənarda normal insan davranışına və müharibə qaydalarına zidd olan heç bir əməl törətməyəcə-

yıq”, - deyən dövlətimizin başçısı müharibənin bütün beynəlxalq qaydalara uyğun olaraq aparıldığını və bütün müttəəssislərin bunu yüksək qiymətləndirdiklərini vurğulayıb.

Dövlətimizin başçısı əlavə edib ki, Ermənistanın yeni dostları onu yeni, ölümçül silahlarla təmin edirlər. Bu isə regionda heç də sülhə və sabitliyə xidmət etmir: “Bunun yalnız yeni gənclik ocaqlarının yaranmasına xidmət edəcəyini vurğulayan dövlət başçısı diqqətə çatdırıb ki, bu gün Ermənistanda olduqca güclü revanşist qruplar mövcuddur”.

Bayden-Blinken komandasına olan inamımız sifra gəlib çıxdı...

“Bayden-Blinken administrasiyası dövründə ABŞ-la Azərbaycan arasında münasibətlər böhrana uğramış əlaqələr kimi səciyyələndirilə bilər. Bu da bizim günahımız deyil” - deyən dövlətimizin başçısı qeyd edib ki, biz hər zaman Birləşmiş Ştatlarla yaxşı münasibətlərin tərəfdarı olmuşuq. Çünki ABŞ dünyanın ən güclü dövlətidir.

Prezident qeyd edib ki, biz Birləşmiş Ştatlara lazım olduğumuz zaman Azadlıq Dəstək Aktının 907-ci düzəlişinin tətbiqi dayandırılırdı, lakin onlar (ABŞ qoşunları - red.) Əfqanıstandan

qaçdıqdan sonra bunu bizə qarşı yenidən tətbiq etməyə başladılar.

Dövlətimizin başçısı deyib: “Belə bir ədalətsiz mövqe bildirmək bu administrasiyanın özü üçün çox böyük zərbə idi. Çünki bundan sonra onlara kim inanardı? Beləliklə, bizim Bayden-Blinken komandasına olan inamımız sifra gəlib çıxdı və münasibətlərimiz çox ağır böhrana düşdü. Bayden administrasiyası mövqeyini birmənalı olaraq Ermənistanla bağladı. Ermənistan-Azərbaycan münaqişəsi başladıqdan sonra biz bunu ilk dəfə gördük”.

Bir yaxşı hekayətə imza atdıq

Prezident İlham Əliyev Azərbaycanın Qoşulmama Hərəkatına dörd il sədrlik etdiyini xatırladı və bütün üzv dövlətlərə minnətdarlığını bildirib: “Bir yaxşı hekayətə imza atdıq”.

Hərəkatda müəyyən zəifləmənin olduğu zaman Azərbay-

canın ona yeni dinamika gətirdiyini, parlament platformasını yaratdığını deyən dövlətimizin başçısı qeyd edib: “O, uğurla fəaliyyət göstərir. Həmçinin gənclər platforması təsis etdik. Bütün bunlar Azərbaycanın yaratdığı hekayətdən xəbər verir. Biz, eyni zamanda, Qoşulmama Hərəkatının təsisatı baxımından inkişafına diqqət yetiririk və onun çox nüfuzlu beynəlxalq təşkilata çevrilməsinə çalışırıq”.

Avropa Komissiyasında çəhrayı eynəkləri çıxarmalıdırlar

Prezident İlham Əliyev çıxışı zamanı Avropa Komissiyasının Azərbaycana münasibətinə toxunub: “Bu gün Avropa Komissiyasında çəhrayı eynəkləri çıxarmalıdırlar, dünyaya

real gözlə baxmalıdırlar, Azərbaycan kimi dövlətlərə dəyər verməlidirlər. Cənubi Qafqazı özlərinin sevimli və ya qeyri-sevimli dövlətlərə bölməli deyillər”.

Bu, onların səhvidir

Dövlətimizin başçısı bildirib ki, Ermənistan ölkəmizin enerji resursları və nəqliyyat marşrutları üçün tranzit ölkəyə çevrilə bilirdi: “Azərbaycandan neft, qaz və yaxud digər yüklərin daşınması Gürcüstan ərazisi ilə gedir və Ermənistan bu prosesin bir hissəsi ola bilərdi. Bu, onların səhvidir. Onlar öz gələcək inkişaflarını səhv hesabladılar və beləliklə, özlərini iqtisadi gələcəklərdən məhrum etdilər. Bununla əlaqədar onların real müstəqilliyi əngəlləndi. Onlar “böyük bir Ermənistan” xülyası ilə yaşayırdılar”. Biz Ermənistandan ərazi bütövlüyümüz və onların Konstitusiyası ilə bağlı nəyi gözləyirik, bu, məlumdur. Əgər bunlar edilərsə, sülh sazişi imzalana bilər və beləliklə, Cənubi Qafqazda artıq inqisariya edilmiş bölgə üçün heç bir maneə qalmayacaq. “Lakin realist danışsaq, bu o

demək deyil ki, Ermənistanla dərhal dost olacağıq. Burada müəyyən iqtisadi inteqrasiya haqqında danışmaq təzdir. Lakin kiçik addımlarla başlayaraq etimadı qura bilirik”, - deyən dövlətimizin başçısı bildirib ki, bu yaxınlarda təşəbbüslər irəli sürüldü və biz Ermənistanın mövqeyini gözləyirik.

Prezident söyləyib ki, jurnalistlərin, həmçinin ziyalıların səfərləri təşkil edilə, belə də transsərhəd çaylarla bağlı birgə tədbirlər keçirilə bilər: “Biz bununla bağlı mövqeyimizi dəfələrlə bildirmişik, çünki Ermənistan Araz çayını çirkəndirir. Əgər biz Azərbaycan istiqamətində bu məsələləri müzakirə edə bilsək, yaxşı olar. Bu, praktiki addımları göstərir və etimadın olmamasını belə kiçik addımlarla təcridən azalda bilirik. Bu, illər tələb edəcək, lakin biz bununla azalda bilirik”.

Trampın prezident seçilməsi Ermənistanı ciddi şəkildə məyus etdi

ABŞ-dakı prezident seçkilərinin bölgəyə təsirindən söz açan dövlətimizin başçısı bildirib: “Onlar (Ermənistan - red.) ümid edirdilər ki, ABŞ-da seçkilərdən sonra demokratların hakimiyyəti davam edəcək. Ancaq Trampın prezident seçilməsi onları ciddi şəkildə məyus etdi.

Dövlətimizin başçısı vurğulayıb ki, buna baxmayaraq, Ermənistanın siyasi istəbliş-

menti Azərbaycan mövzusunda olduqca səfərbər vəziyyətdədir. Sadəcə olaraq, burada müəyyən terminlər, müəyyən davranış və taktika fərqlidir. Mahiyyət dəyişmir və biz buna hazır olmalıyıq. Yəni Ermənistanla sülh müqaviləsi imzalanmayana qədər normallaşma ilə bağlı hələ də yeni siyasi qarşıdurma təhlükəsi davam edəcək”.

ABŞ-la çox güclü münasibətlər bölgəmiz üçün vacibdir

“Onların (Trump administrasiyası - red.) indiki siyasəti daha çox Amerikanın milli maraqlarına əsaslanacaq və qeyd edə bilərəm ki, hazırda onlarla çox güclü münasibətlər bu bölgə üçün vacibdir” - deyən dövlətimizin başçısı Azərbaycanın Cənubi Qafqazı aparıcı ölkəsi, Qlobal Cənubun bir hissəsi olduğunu xatırladı ki, bizim Qoşulmama

Hərəkatında güclü mövqeyimiz, Mərkəzi Asiya ilə yaxşı əlaqələrimiz var.

İqtisadi baxımdan güclü, enerji resurslarına, ordusunun döyüş meydanında sübuta yetirilmiş gücə malik olan ölkə olduğumuzu vurğulayan Prezident əlavə edib: “Buna görə biz Birləşmiş Ştatlar üçün çox mühüm tərəfdaş ola bilirik”.

İstərdik ki, TDT daha güclü olsun

Azərbaycanın türkdilli aləmə, Türk dünyasına aid olan dövlətlər arasında əməkdaşlığa hər zaman öz dəstəyini verdiyini söyləyən dövlətimizin başçısı bildirib ki, bizi tarix, etnik köklər birləşdirir. “Dillərimiz arasında oxşarlıqlar var, mədəniyyətlərimiz, adət-ənənələrimiz kifayət qədər oxşardır”, -

deyən dövlətimizin başçısı əlavə edib: “İstərdik ki, bu təşkilat (Türk Dövlətləri Təşkilatı - red.) daha güclü olsun və nəticələrdə köklənsin. Bu baxımdan Azərbaycan hər zaman öləndən gələni edib. O ki qaldı, üzv dövlətlər arasında qarşılıqlı əlaqələr, bizim aramızda çox yaxşı mühit var”.

Bakıdan Yeni Dünya Nizamına doğru...

İlham Əliyev: Biz vaxtı itirməli deyilik!

Gürcüstanla münasibətlər bizim üçün strateji əhəmiyyət daşıyır

Gürcüstanla münasibətlərin Azərbaycan üçün strateji əhəmiyyət daşdığını bəyan edən Prezident İlham Əliyev xalqlarımız arasında tarixi bağlamların olduğunu

önə çəkib. Müstəqillik dövrünün lap əvvəlindən Gürcüstanın və Azərbaycanın dostluq, tərəfdaşlıq və yüksək səviyyədə qarşılıqlı anlaşma nümayiş etdirdikləri

ni deyən dövlətimizin başçısı bildirib: “Cənubi Qafqaz regionu strateji baxımdan əhəmiyyətli bölgəyə çevrilib və bunu yalnız biz etmişik”.

Azərbaycanın beynəlxalq maliyyə təsisatlarından asılılığı tamamilə azalıb

“Biz Beynəlxalq Valyuta Fondu ilə münasibətləri mənim ilk prezidentliyəm dövründə dayandırdıq. Digər maliyyə təsisatları ilə bağlı isə biz demək olar ki,

əməkdaşlığımızı tam dayandırmışıq. Bizim xarici borcumuz cəmi 5 milyard ABŞ dolları həcmindədir. Bu, bizim ümumi daxili məhsulumuzun 7 faizindən

aşağıdır. Bu onu göstərir ki, bizim xarici sərmayələrə, maliyyələşməyə ehtiyacımız yoxdur”, - deyər dövlətimizin başçısı əlavə edib.

İranla yaxşı münasibətlərə malik olmaq istəyirik

İran Prezidentinin bu ay Azərbaycana səfər edəcəyinin gözləndiyini açıqlayan Prezident İlham Əliyev vurğulayıb ki, bu, ikitərəfli münasibətlərin və regional hadisələrin inkişafı baxımından vacib səfər olacaq.

Son aylar ərzində iki ölkənin yüksək səviyyəli nüma

yəndələrinin qarşılıqlı səfərlər etdiklərini deyən dövlətimizin başçısı vurğulayıb: “Seçki prosesi zamanı İranda baş verən proseslər bizi məmnun etdi. Biz İrandan müsbət mesajlar eşitdik. Biz bütün qonşularımızla, o cümlədən İranla yaxşı münasibətlərə malik olmaq istəyirik.

İranla geniş nəqliyyat və iqtisadi gündəliyimiz var”.

“Əlbəttə, biz faciəvi hadisələri unuda bilmərik”, - deyən dövlətimizin başçısı həmin hadisənin Azərbaycana qarşı müəşəkkil şəkildə hazırlanmış terror aktı olduğuna əminliyini bildirib. Bu hadisədən iki il keçdiyini və hadisəni

səni törədənin hələ də cəzalandırılmadığını bildiren Prezident qeyd edib: “Ölkələrimiz arasında münasibətlərin tam şəkildə normalaşdırılması üçün həmin terrorçu və onun arxasında duranlar ədalət məhkəməsi qarşısında cavab verməlidirlər və cəzalanmalıdırlar”.

Çin şirkətlərini “yaşıl enerji” sahəsində bizimlə strateji tərəfdaş olmağa dəvət edirik

Ölkəmizin hazırda Çin şirkətləri ilə fəal işlədiyini söyləyən dövlətimizin başçısı bildirib ki, onları müxtəlif sahələrdə, xüsusilə “yaşıl enerji” sahəsində bizimlə strateji tərəfdaş olmağa dəvət edirik: “Onların şirkətləri yaşıl ictimai nəqliyyat vasitələrinin istehsalında

bizim tərəfdaşdırlar. Artıq bu il yeni avtobuslar istifadəyə veriləcəkdir və Günəş panelləri ki Azərbaycanla quraşdırılır, onlar Çin istehsalıdır. Eyni zamanda, da biz bəzi Çin şirkətləri ilə də danışıqlar aparırıq ki, bilavasitə yaşıl enerji sahəsinə yatırımlar qoyulsun”.

USAID tamamilə korrupsiyaya uğramış bir təşkilatdır

Dövlətimizin başçısı çıxışında bəzi qorb təsisatlarının xarici ölkələrin ictimai-siyasi həyatına təsirlərindən, onların korrupsiya əməllərindən danışib: “Prezident Trampın atdığı addımlar çox perspektivlidir, lakin bu, son deyil. USAID nəhənglərdən biridir, bu, tamamilə korrupsiyaya uğramış təşkilatdır”.

“Azadlıq”, “Amerikanın səsi” radiolarının fəaliyyətinin dayandırıldığını, lakin

bunun kifayət olmadığını deyən dövlətimizin başçısı diqqətə çatdırıb ki, siyasi düşmənçiliyə xidmət edən “Human Rights Watch”, “Freedom House”, “Amnesty International” kimi təsisatların

fəaliyyətinin qarşısı alınmalıdır.

Hər zaman qardaşlarımızın yanındaıyıq !

Azərbaycanın Şimali Kipr Türk Respublikasının Türk Dövlətləri Təşkilatında müşahidəçi statusu almasında fəal rol oynadığını bildiren Prezident İlham Əliyev qeyd edib ki, biz bu məsələni fəal şəkildə müdafiə edən ölkələrdən: “Prezident Tatar təşkilatının Şuşa şəhərində qeyri-rəsmi Zirvə toplantısına dəvət olundu və orada iştirak etdi. Şimali Kiprin bayrağı da orada dalğalanırdı.

Biz hər zaman qardaşlarımızın yanındaıyıq. Bizim siyasətimiz hər zaman aydın olub.

Bizim bu sahədə hər hansı başqa gündəliyimiz yoxdur. Biz yalnız qardaşlarımıza necə kömək edə biləcəyimiz haqda düşünürük ki, onlar öz dövlətlərini qoruyub saxlaya bilsinlər. Onlar buna tarix və əməlləri baxımından layiqdirlər”.

Vaxtilə BMT-nin Baş katibi tərəfindən referendum elan edilən zaman Türkiyə Kiprinin birləşməyə, yunan Kiprinin nümayəndələrinin isə bunun əleyhinə səs verdiklərini xatırladan Prezident qeyd edib: “Baxın, nə baş

verdi? Yunan Kipri Avropa İttifaqına üzv qəbul olundu. Bu ədalətlidirmi? Yəni bu, ikinci standartın bariz nümunəsi idi və siyasətçilər bu haqda danışmaq istəmirlər. Yəni onlar başlarını ağrıtmay istəmirlər və bu haqda danışıqlar, onlara başağırdan başqa da problemlər yarana bilər. Ona görə də Şimali Kiprdəki qardaşlarımızı əmin etmək istəyirəm, biz hər zaman sizinlə olacağıq ki, ölkəniz müstəqil dövlət kimi təsis edilsin və beynəlxalq ictimaiyyət tərəfindən tanınsın”.

Birləşmiş Ştatlar üçün çox mühüm tərəfdaş ola bilərik!

Donald Trampın hakimiyyətə gəlişi mövcud əlaqələri daha yüksək səviyyəyə qaldırıb

Müstəqil Azərbaycan dövlətinin milli maraqlara əsaslanan pragmatik xarici siyasət kursu Cənubi Qafqazın sabit və çoxşaxəli inkişafı üçün mühüm zəmin formalaşdırır. Ölkəmizin regional sabitləşdirici faktor olaraq mühüm bir coğrafiyada oynadığı rol, iqtisadi-ticarə əlaqələrin inkişafına verdiyi dəstək, siyasi-hərbi reallıqların formalaşdırılmasına verdiyi töhfələr diqqətlə izlənilir. Xüsusilə, böyük dövlətlər regional güc mərkəzi olaraq Azərbaycanla əməkdaşlığa olduqca həssas münasibət göstərirlər.

Bayden administrasiyası mövqeyini Ermənistanla bağladı

Azərbaycan ilə ABŞ arasında münasibətlər də analoji spektrdə inkişaf etməkdədir. Bəlli olduğu kimi, rəsmi Vaşinqton dünyanın iqtisadi-siyasi nəbzini formalaşdırın mühüm güc mərkəzlərindən biri sayılır. Nəhəng iqtisadiyyata, müqayisəyəgəlməz siyasi çəkiyə malik olan bu dövlətin son proseslərdə Cənubi Qafqaza, xüsusilə Azərbaycana diqqət yetirməsi bir sıra mətləblərdən xəbər verir. Azərbaycanı hər zaman özünün strateji tərəfdaşı kimi xarakterizə edən rəsmi Vaşinqton əməkdaşlığın çoxşaxəli olmasında maraqlı olduğunu ortaya qoyur. Təəssüfləndirici haldir ki, bu əlaqələr Bayden-Blinken administrasiyası dövründə böhranlı hal yaşadı. Prezident İlham Əliyev ADA Universitetində keçirilən “Yeni dünya nizamına doğru” mövzusunda beynəlxalq forumda çıxışı zamanı bildirib ki, Bayden-Blinken administrasiyası dövründə ABŞ-la Azərbaycan arasında münasibətlər böhrana uğramış əlaqələr kimi səciyyələndirilə bilər. Bu da bizim günahımız deyil. Dövlətimizin başçısı qeyd edib ki, biz hər zaman Birləşmiş Ştatlarla yaxşı münasibətlərin tərəfdarı olmuşuq. Çünki ABŞ dünyanın ən güclü dövlətidir: “Biz Birləşmiş Ştatlara lazım olduğumuz zaman Azadlığa Dəstək Aktının 907-ci düzəlişinin tətbiqi dayandırılırdı. Lakin onlar (ABŞ qoşunları - red.) Əfqanıstandan qaçdıqdan sonra bunu bizə qarşı yenidən tətbiq etməyə başladılar. Belə bir ədalətsiz mövqe bildirmək bu administrasiyanın özü üçün çox böyük zərbə idi. Çünki bundan sonra onlara kim inanardı? Beləliklə, bizim Bayden-Blinken komandasına olan inamımız sifra gəlib çıxdı və münasibətlərimiz çox ağır böhrana düşdü. Bayden administrasiyası mövqeyini birmonalı olaraq Ermənistanla bağladı. Ermənistan-Azərbaycan münaqişəsi başladıqdan sonra biz bunu ilk dəfə gördük”.

Donald Trampın hakimiyyətə gəlişi ilə isə münasibətlərdə yeni bir mərhələnin başlanmasına ümid böyükdür. ABŞ-ın dövlət maraqları ilə üst-üstə düşməyən

“Ermənistan sevdası” artıq keçmişdə qalıb - indiki mərhələdə Vaşinqton özünün mənafeyinə uyğun siyasət qurur. Prezident İlham Əliyev bildirib ki, onların

Münasibətlərimiz daha fəal olacaq

(Tramp administrasiyası - red.) indiki siyasəti daha çox Amerikanın milli maraqlarına əsaslanacaq və qeyd edə bilərəm ki, hazırda onlarla çox güclü münasibətlər bu bölgə üçün vacibdir: “Azərbaycan Cənubi Qafqazın aparıcı ölkəsi, Qlobal Cənubun bir hissəsidir. Bizim Qoşulmama Hərəkətində güclü mövqeyimiz, Mərkəzi Asiya ilə yaxşı əlaqələrimiz var. İqtisadi baxımdan güclü, enerji resurslarına, ordusunun döyüş meydanında sübuta yetirilmiş gücə malik olan ölkəyik. Buna görə biz Birləşmiş Ştatlar üçün çox mühüm tərəfdaş ola bilərik”.

Dövlət başçısı vurğulayıb ki, Tramp adminstrasiyası ilə

yüksək səviyyəli təmaslarımız qurulub. Tramp administrasiyası ilə Azərbaycan hökuməti arasında müxtəlif səviyyələrdə əlaqələr var. Bizim qəbul oluna biləcək qarşılıqlı gündəliyimiz mövcuddur: “Düşünürük ki, bu dövr tərəfdaşlığın gücləndirilməsi üçün çox yaxşı imkanlar çevriləcək. İlk prezidentliyi dövründə də Azərbaycanın Tramp administrasiyası ilə yaxın münasibətləri var idi, heç bir böhran yox idi. Mənim fikrim ondan ibarətdir ki, münasibətlərimiz daha fəal olacaq və onların indiki siyasəti daha çox ABŞ-ın milli maraqlarına əsaslanacaq”.

Trampın birinci prezidentliyi dövründə ABŞ-Azərbaycan münasibətləri

Vurğulandığı kimi ABŞ ilə Azərbaycan arasında Trampın ilk prezidentliyi dövründə əlaqələr müsbət fonda inkişaf edib. ABŞ Azərbaycanı strateji enerji tərəfdaşı kimi tanıdığını bəyan edib. Paralel olaraq iqtisadi əməkdaşlıq yüksəlib. ABŞ şirkətləri Azərbaycanın enerji və qeyri-neft sektorlarında fəaliyyətlərini davam etdiriblər. Hərbi və təhlükəsizlik sahəsində əməkdaşlıq əhəmiyyətli şəkildə alıb - terrorizmə qarşı mübarizə, sərhəd təhlükəsizliyi və narkotiklə mübarizə sahəsində birgə proqramlar həyata keçirilib. Azərbaycan Əfqanıstandakı NATO missiyasına dəstəyini davam etdirib və ABŞ ordusunun logistik təchizatına töhfə verib.

Trampın birinci prezidentlik dövründə (2017-2021) ABŞ-Azərbaycan münasibətlərində yüksək siyasi dialoq və tərəfdaşlıq müşahidə olunub. Bu dövrdə Tramp administrasiyası Azərbaycanla bağlı müsbət mövqe sərgiləyib və tərəfdaşlıq əlaqələrini vurğulayıb. Donald Tramp Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevə mütəmadi olaraq təbrik məktubları göndərib. Xüsusilə Respublika Günü (28 may), Müstəqillik Günü (18 ok-

tyabr) və digər mühüm tarixlərdə məktublarında Azərbaycan-ABŞ əlaqələrinin əhəmiyyətini vurğulayıb.

2017, 2018, 2019 və 2020-ci illərdə göndərilən məktublarda Tramp Azərbaycanın enerji təhlükəsizliyinə verdiyi töhfələri və beynəlxalq təhlükəsizlik sahəsində əməkdaşlığını yüksək qiymətləndirib.

Tramp administrasiyası Azərbaycanın Cənub Qaz Dəhlizi layihəsindəki rolunu dəstəkləyib. 2018-ci ildə Prezident Tramp Bakıya ünvanladığı məktubda Azərbaycanın enerji sahəsindəki rolunun vacibliyini qeyd edərək, iki ölkə arasındakı əməkdaşlığın gücləndirilməsinə çalışdığını bildirib.

44 günlük müharibə dövründə Tramp administrasiyası Ermənistanı dəstəkləməyib və hər zaman olduğu kimi ölkəmizin ərazi bütövlüyünü tanıyıb - birmənalı şəkildə həmin dövrdə ABŞ-Azərbaycan münasibətləri strateji əməkdaşlıq xəttində inkişaf edib. Trampın şəxsi açıqlamaları və administrasiyasının qərarları göstərir ki, Vaşinqton Bakı ilə əməkdaşlığı yüksək qiymətləndirib.

Qayıdış beynəlxalq ictimaiyyətin diqqətində...

Kolumbiya parlamentariləri Qərbi azərbaycanlıların qayıdış hüququnun təmin olunacağına ümid edirlər

Kolumbiya Konqresinin Nümayəndələr Palatasının Kolumbiya-Azərbaycan dostluq qrupunun üzvləri Xocalı soyqırımının 33-cü ildönümü və Qərbi Azərbaycanlıların qayıdış hüququnun bərpası ilə əlaqədar ölkəmizin Kolumbiyadakı səfiri Məmməd Talibova açıq məktub ünvanlayıblar. Məktubda 1992-ci il fevralın 26-da Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən Azərbaycanın Xocalı şəhərində dinc sakinlərə qarşı törədilmiş soyqırımı aktının bəşəriyyət tarixinin qanlı səhifələrindən biri olduğu bəyan edilir, həmin gecə 106 qadın, 63 uşaq və 70 qoca daxil olmaqla, 613 azərbaycanlının xüsusi qəddarlıqla qətlə yetirildiyi vurğulanır.

Məktubda Kolumbiyanın bu qanlı hadisəyə biganə qalmadığı, müxtəlif dövrlərdə Kolumbiya Konqresi tərəfindən qəbul edilmiş sənədlərdə Xocalıda həyata keçirilmiş qətləmin qətiyyətli

pisləndiyi və soyqırımı aktı kimi təsbit olunduğu bildirilir. Bu dəhşətli hadisənin 33-cü ildönümü ilə bağlı Xocalı qurbanlarının xatirəsi ehtiramla yad edilməklə, Azərbaycan Hökumətinə və qardaş Azərbaycan xalqına dərin hüznə başsağlığı verilir.

Eyni zamanda, Azərbaycanın Ermənistan ilə dayanıqlı sülhün əldə edilməsi və münasibətlərin normalaşması istiqamətində göstərdiyi səylər alqışlanır, doğma torpaqlarından didərgin salınmış azərbaycanlıların işğaldan azad edilmiş ərazilərə, o cümlədən Ermənistan ərazisindəki dədə-baba yurdlarına tezliklə və ləyaqətlə geri dönüşünün, qayıdış hüququnun təmin ediləcəyinə ümid ifadə olunur. Sonda Kolumbiyanın qardaş Azərbaycan xalqı ilə həmrəy olduğu, dostluq əlaqələrini genişləndirməklə ikitərəfli münasibətləri daha da gücləndirəcəyi vurğulanır.

Tbilisidə beynəlxalq konfrans...

Qeyd edək ki, aprelin 8-də isə Gürcüstanın paytaxtı Tbilisidəki Azərbaycan Mədəniyyət Muzeyində “31 Mart - Azərbaycanlıların Soyqırımı Günü”, “Qərbi Azərbaycan - Geri qayıtmaq hüququ: Ermənistan tərəfindən zorla qovulmuş azərbaycanlılar üçün ədalətin təmin edilməsi” və “Azərbaycanda minalardan təmizləmə: prioritetlər və ehtiyacalar” mövzularına həsr olunmuş beynəlxalq konfrans keçirilib. Azərbaycanın Gürcüstandakı səfirliyinin təşkilatçılığı ilə keçirilən tədbirdə Belarus səfiri Lis Vasilyev, Türkmənistanın səfiri Dövlətmurat Seyitməmmədov, diplomatik korpusun nümayəndələri, ekspertlər, elm adamları və Azərbaycan ictimaiyyətinin üzvləri iştirak ediblər. Tədbirdə Ağdaban faciəsinin 33-cü ildönümü qeyd olunub, Azərbaycanın Gürcüstanın ərazi bütövlüyü uğrunda canlarından keçən qəhrəmanların xatirəsi bir dəqiqəlik sükutla yad olunub.

Azərbaycanın Gürcüstandakı səfiri Faiq Quliyev ermənilərin zaman-zaman azərbaycanlılara qarşı

Ümumiyyətlə, bu gün məsələyə beynəlxalq ictimaiyyətin münasibət bildirməsi çox önəmli-

Beynəlxalq ictimaiyyətin mövqeyi önəmlidir

dir. Ermənistanda isə bu mövzu “dərin narahatlıqla” izlənilir. Çünki artıq Azərbaycanla Ermənistan arasında münasibətlərin normalaşdırılması kontekstində Qərbi azərbaycanlıların doğma yurdlarına qayıdış beynəlxalq platformalarda müzakirə predmetinə çevirilib. Azərbaycanın 44 günlük müharibədə öz ərazilərini işğaldan azad etməsi, müharibənin qələbə ilə başa çatması ədalətin bərpə olunması istiqamətində mühüm addım olub və iki ölkə arasında sülh imkanlarını artırıb. Digər tərəfdən, indiki Ermənistan ərazisindən qovulmuş azərbaycanlıların öz evlərinə qayıda bilməməsi, bu ölkədə monoetnik dövlətçilik, etnik təmizləmə və sisteməlik irqi ayrışdırıcılıq vəziyyətinin davam etməsi böyük ədalətsizlikdir və bu, davamlı sülhün bərqərar olunmasına əngəl törədir.

Ermənistan rəhbərliyinin azərbaycanlıların təhlükəsiz və ləyaqətli şəkildə öz doğma torpaqlarına geri qayıtması hüququnu təkzib etməsi, yüz minlərlə azərbaycanlının daxil olduğu Qərbi Azərbaycan İcmasının Ermənistan rəhbərliyini bu istiqamətdə dialoqa çağırışına qarşı çıxması, bu hüquqların tələbinin “ərazi iddiası” kimi təqdim edilməsi Ermənistanın “insan hüquqlarına” heç bir dəyər verməyən və “etnik təmizləmə əsasında monoetnik dövlət titulu” qorumaq üzrə məkrli siyasətinin bir göstəricisidir.

Ermənistan niyə qorxur?

Ermənistanın azərbaycanlıların qovulması növbəti tarixi faktıdır, eynilə, həm sovet Ermənistanı dövründə, həm də 1990-cı illərdən bəri minlərlə Azərbaycan toponimlərini məqsədyönlü şəkildə dəyişən, tarixi torpaqlarımızdan xalqımızın irsini məhv edən, tarixi abidələri dağıdan, bununla Azərbaycanın tarixi torpaqlarını erməniləşdirməyə cəhd göstərən Ermənistanın Azərbaycanın Qərbi Azərbaycan İcması ifadəsindən istifadə etməsinə beynəlxalq hüquq pozuntusu kimi təqdim etməsi riyakarlıqdır.

Görünən odur ki, Qərbi azərbaycanlıların qayıdış məsələsinin beynəlxalq müstəviyə çıxarılması Ermənistanı çox ciddi şəkildə narahat edir. Əgər belə olmasaydı, bu ölkənin rəsmilərdə, həm də erməni cəmiyyətinin müxtəlif nümayəndələrində bu mövzu təşviş yaratmazdı. Amma onların nə deməsindən asılı olmayaraq, Qərbi azərbaycanlıların tarixi torpaqlarına qayıdış mütləq gerçəkləşməlidir. Təsədüfi deyil ki, Qərbi Azərbaycan İcması BMT Baş katibinə, Avropa İttifaqı Şurasının Prezidentinə, UNESCO-ya və digər beynəlxalq təşkilatlara müraciətlər edib. Bu müraciətlərin bir neçəsi BMT-nin rəsmi sənədi kimi yayılıb. Bütün bunlar qayıdış istiqamətində sistemli tədbirlər görüldüyünü təsdiq edir. Ermənistanın Qərbi Azərbaycan mövzusunda qorxmasının əsas səbəbi də budur.

Nardar BAYRAMLI

Azərbaycan-Pakistan: İqtisadi əlaqələrdə yeni mərhələ

Ölkəmiz potensial investor kimi Pakistanın enerji-yanacaq sənayesini qurur

Azərbaycanın iqtisadiyyat naziri Mikayıl Cəbbarovun Pakistana səfəri olduqca əlamətdar və mühüm iqtisadi hadisələrə

yadda qalıb. İqtisadiyyat nazirinin Pakistan hökumətinin üzvləri ilə apardığı səmərəli müzakirələr iki ölkə arasında müəyyən

lənşdirilmiş strateji istiqamətlərin, o cümlədən iqtisadi əlaqələrin gücləndirilməsində yeni addımlar hesab edilə bilər. M.Cəbbarovun səfər çərçivəsində bu ölkənin baş naziri Şəhbaz Şəriflə görüşü isə Azərbaycan-Pakistan tərəfdaşlığının ən yüksək səviyəyə olmasını nümayiş etdir-məklə, tərəflərin dost və qardaşlıq niyyətlərini bir daha təsdiqləyib.

2 milyard dollar - sərmayələr üçün başlanğıc

Azərbaycanın iqtisadiyyat nazirinin pakistanlı hökumət üzvləri ilə görüşdə investisiya layihələri üzrə sazişlər imzalanması iqtisadi əməkdaşlığın yeni səhifəsini açmış olur. Sazişin ən mühüm bəndlərindən biri Azərbaycanın Pakistan iqtisadiyyatına 2 milyard dollar civarında investisiya yatırmasına dair anlaşmanın icrasına başlanmasındır. Prezident İlham Əliyevin ötən il Pakistana səfəri və dost ölkənin Baş nazirinin Azərbaycana səfərləri çərçivəsində tərəflər arasında 2 milyard dollarlıq böyük investisiya layihələrinin həyata keçirilməsi ilə bağlı anons verilməmişdi və artıq bu proses gerçəkləşir. Əsas etibarilə neft və qaz kəşfiyyatı, bərpə olunan enerji mənbələrindən istifadə, enerji səmərəliliyinin artırılması və digər sahələri nəzərdə tutan investisiya sazişi ölkələr arasında ticarət və investisiya münasibətlərimizdə keyfiyyətli sıçrayış təmin etməklə, iqtisadi dinamizmin əhəmiyyətli dərəcədə yüksəlişinə səbəb olacaqdır.

Qeyd edək ki, Pakistan neft ölkəsi olmasa da, son dövrlərdə nüfuzlu enerji institutlarının

apardıqları tədqiqlərə görə, Pakistanda ümidverici neft blokları müəyyən edilib və bu istiqamətdə geoloji kəşfiyyat işləri davam etdirilir. Bu prosesdə artıq dünyada peşəkar və təcrübəli enerji ölkəsi kimi tanınan Azərbaycanın mütəxəssislərinin, o cümlədən SOCAR-ın da iştirakının təmin olunması istisna deyil. Bu baxımdan, Pakistanın iqtisadi həyatında yeni başlayan neft tədarüki və neft emalı sektorunda Azərbaycanın potensial investor kimi təmsil edilməsi həm bu ölkənin enerji-yanacaq sənayesində yeni mərhələnin əsasını qoyacaq, həm də ölkəmizin bu bölgədə şəxslənmiş enerji dəhlizlərinin inkişafında liderliyini təmin edəcəkdir. Bundan əlavə, Pakistanda neft emalı zavodlarının inşası yaxın region ölkələrinin - Özbəkistan və Qazaxıstanın da neftinin bu emal zəncirinə qoşulmasına, böyükşəbəkəli neft məhsulları satışı kompleksinin formalaşmasına da səbəb olacaqdır. Yeni Azərbaycan bu ölkəyə yatırdığı investisiyalarla neft məhsullarının region ölkələrinə satılmasının yaxın illərdə böyük dividendlər əldə edəcəkdir.

İqtisadi-ticarət əlaqələri gücləndirmək üçün güzəştlər

İnvestisiya portfelinin açılışı iki ölkə arasında ticarət əlaqələrini daha da irəlilədirəcək. Hazırda Pakistan-Azərbaycan arasında ticarət dövriyyəsinin həcmi o qədər də yüksək deyil, 2024-cü ildə mal mübadiləsi təxminən 40 milyon dollar olub. Bu isə hər iki ölkənin potensialının çox kiçik bir hissəsidir, mövcud gücü isə ən azı 5-10 dəfə artırmaq mümkündür. Bu məqsədlə tərəflər azad gömrük rejiminin yaradılması, idxal və ixracda qarşılıqlı güzəşt tariflərinin tətbiqi, ticarətin asanlaşdırılması üçün elektron resursların imkanlarından faydalanmağı məqsəduyğun hesab edir. Azərbaycan bu istiqamətdə ilk addımı atıb və Pakistandan ixrac olunan dəyü məhsuluna görə, gömrük rüsumunu aradan götürür. Qeyd edək ki, Azərbaycana 25 ölkədən dəyü idxal edir ki, məhsulun təxminən 5 faizi Pakistanın payına düşür. Gömrük tətillərindən sonra 2024-cü ildə Pakistandan dəyü idxalı 3 dəfə

artıb.

Cari ilin fevralında “Azərbaycan Respublikası Hökuməti ilə Pakistan İslam Respublikası Hökuməti arasında tranzit ticarət haqqında Saziş”in imzalanması isə ticarət dinamikanın yeni mərhələyə qalxması üçün mühüm zəmin deməkdir. Həmin saziş qarşılıqlı ticarətdə güzəşt siyasətinin genişləndirilməsində də nəzərdə tutur ki, bu, tərəflər arasında preferensial ticarət formatı üzrə əməkdaşlığın qurulmasına imkan verəcəkdir. Həmin hüquqi razılaşmaya əsasən, Pakistanın Ticarət Nazirliyi ilə Azərbaycanın Müvafiq iqtisadi qurumları tranzit və güzəştli ticarət sazişi üzrə danışıqları davam etdirir. Yeni ticarət təşəbbüslərə əsasən, hər iki ölkə arasında idxal strukturunun hərtərəfli təhlil edilməsi və müvafiq qərarlar verilməsi, dərman vasitələrinin və ağıllı mobil telefonların ixracının artırılması, digər ticarət ideyaları üzərində nəticəəsaslı addımların atılması nəzərdə tutulur.

Bakı-İslamabad əməkdaşlığı həm Mərkəzi Asiya, həm də Cənubi Qafqaz arasında əlaqələrin genişlənməsinə də güclü zəmin yaradır. Hər iki ölkə Orta Dəhlizin əsas coğrafi hədəflərində yer alır və Şərq-Qərb ara-

sında körpü rolunu oynayır. Bu baxımdan müasir nəqliyyat-kommunikasiya coğrafiyalarında strateji mövqə tutan iki qardaş ölkə bölgənin tranzitlər landşaftının da zənginləşməsinə töhfə verəcəkdir. Pakistanın Türkdilli

Mədəncixarma və sənayedə Azərbaycan təcrübəsi

Bundan başqa, ölkələr arasında mineral ehtiyatlar və geologiya sahəsində əməkdaşlıq haqqında cari ilin fevralında imzalanmış anlaşma memorandumu mədəncixarma sənayesində birgə səylərin əlaqələndirilməsini, qiymətli metalların istismarında yaxın iştirakını nəzərdə tutur. Azərbaycanın sənayedə, ələlxüsus da qeyri-neft sənayesində yaxşı təcrübəsi var və bu təcrübənin Pakistanla bölüşülməsi mədəncixarmasının inkişafında mühüm faydalar gətirə bilər.

Yeri gəlmişkən, Pakistanın Baş naziri Məhəmməd Şəhbaz Şərifin 2025-ci il fevralın 24-25-də ölkəmizə səfəri zamanı iqtisadi qurumlar arasında əldə edilmiş razılaşmalardan biri Azərbaycanın Kiçik və Orta Biznesin İnkişafı Agentliyi ilə Pakistanın Kiçik və Orta Sahibkarlığın İnkişafı İdarəsi arasında imzalanan anlaşma Memorandumu biznesin müxtəlif sahələrində əlaqələri inkişaf etdirmək üçün yeni açılan qapı hesab edilə bilər.

Mərkəzi Asiya ilə Cənubi Qafqazı birləşdirən körpü

dövlətlərlə sıx bağlantısının olması və son illərdə Türkiyə-Azərbaycan-Pakistan arasında hərbi, iqtisadi-ticarət və siyasət sahələrində əməkdaşlıq zəncirinin möhkəmlənməsi İslamabadın Mərkəzi Asiyanın türk dövlətləri də daxil olmaqla böyük bir geoiqtisadi platformada birləşməsinə səbəb olacaqdır.

Azərbaycan və Pakistan turizm sahəsində əməkdaşlığı artırmaq niyyətindədir. Xüsusilə də Pakistanın Azərbaycandakı ekoturizm və digər turizm səhələri böyük marağı xüsusi nəzərə cəlbir, son illərdə ölkəmizə səyahət edən turistlərin sayında pakistanlıların dinamikasında da artım qeydə alınmaqdadır. Hazırda Bakı-İslamabad, Bakı-Kəraçi, Bakı-Lahor arasında birbaşa uçuşların təmin edilməsi, eləcə də hökumətlər arasında hava əlaqəsi haqqında anlaşmanın əldə olunması turizm axınlarına stimül verəcəkdir.

Beləliklə, Azərbaycanın iqtisadiyyat nazirinin Pakistana səfəri və imzalanmış sazişlər iki ölkə arasında iqtisadi münasibətlərin keyfiyyətə yeni mərhələyə qədəm qoymasında yeni fürsət olmaqla, iqtisadi mütəfəqqiliyin möhkəmlənməsini təmin edəcəkdir.

ELBRUS CƏFƏRLİ

“Dekolonizasiya: Sakit İnqilab” adlı beynəlxalq konfrans keçiriləcək

Bakı Təşəbbüs Qrupunun (BTQ) təşkilatçılığı ilə aprelin 15-də BMT-nin Nyu-Yorkda yerləşən mənzil-qərargahında “Dekolonizasiya: Sakit İnqilab” adlı beynəlxalq konfrans keçiriləcək.

AZƏRTAC xəbər verir ki, konfransda Dənizasıru ərəzilərdə - Qvadelup, Martinik, Kanaki (Yeni Kaledoniya), Sen Martin, Reyunyon, Boneyra, Aruba, Mahoi Nui (Fransız Polineziyası), Fransız Qvianasında fəaliyyət göstərən milli müqavimət hərəkatlarının rəhbərləri və üzvləri, Beynəlxalq Dekolonizasiya Cəbhəsinin təmsilçiləri, insan haqları müdafiəçiləri, siyasətçilər, dekolonizasiya üzrə ekspertlər, o cümlədən Fransanın keçmiş müstəmləkələrinə olan nümayəndələr iştirak edəcəklər.

Konfransda müstəmləkəçilik irsinin iqtisadi, siyasi və sosial sahələrdə yaratdığı dərin təsirlər, habelə müstəmləkə siyasətinin fəsadlarından əziyyət çəkən yerli xalqların siyasi və iqtisadi müstəqilliyə nail olmaq yolundakı səyləri və bu prosədə üzləşdikləri əsas maneələr ətraflı şəkildə müzakirə olunacaq. Eyni zamanda, Fransa tərəfindən təbiiq olunan idarəetmə modelləri və institusional mexanizmlərin yerli xalqların öz müqəddəratını təyinetmə və ərəzilərin dekolonizasiya hüququnu möhüdləşdirməsi əsas müzakirə mövzusu olacaq.

Səfər çərçivəsində BTQ, həmçinin BMT-nin Afrika əsilli Şəxslərin Daimi Forumunun illik sessiyasında (PPPAD) iştirak edəcək.

Milli Məclisdə İranın parlament nümayəndə heyəti ilə görüş olub

Aprelin 9-da Milli Məclisin sədr müavini, Azərbaycan-İran parlamentlərarası əlaqələr üzrə işçi qrupunun rəhbəri Ziyafət Əsgərov ölkəmizdə səfərdə olan İran İslam Şurası Məclisinin İran-Azərbaycan dostluq qrupunun rəhbəri Sodeyf Bədrinin başçılıq etdiyi nümayəndə heyəti ilə görüşüb.

Milli Məclisin Mətbuat və İctimaiyyətlə əlaqələr şöbəsinə AZƏRTAC-a bildirilib ki, Ziyafət Əsgərov Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin İranın yol və şəhərsalma naziri, eləcə də İran Prezidentinin siyasi məsələlər üzrə müşaviri ilə keçirdiyi görüşləri xatırladaraq, belə görüşlərin iki ölkə arasında münasibətlərin inkişafında mühüm rol oynadığını bildirib. Sədr müavini Azərbaycanla İran arasında iqtisadi və mədəni sahələrdə əlaqələrin dinamik şəkildə inkişaf et-

məsinə müsbət təsir göstərəcəyinə əmin olduğunu bildirib. Qonaq İran-Azərbaycan münasibətlərinin dostluq və qarşılıqlı hörmət prinsipləri əsasında gələcəkdə daha da inkişaf edəcəyinə inandığını vurğulayıb.

Görüş zamanı qarşılıqlı maraq doğuran digər məsələlər də müzakirə olunub.

diyini vurğulayıb. O, ticari və lojistika sahəsində əməkdaşlığın genişləndirilməsinə də dövlətlərimizin maraqlarına uyğun olduğunu qeyd edib.

Ziyafət Əsgərov, həmçinin Asiya Parlament Assambleyasının (APA) 15-ci plenar sessiyası çərçivəsində İran İslam Şurası Məclisi sədrinin Bakıya səfərini xatırladaraq, bu cür qarşılıqlı səfərlərin parlamentlərarası əlaqələrin güclənməsinə mühüm töhfə verdiyini diqqətə çatdırıb.

Öz növbəsində Sodeyf Bədr Azərbaycanla keçirdiyi görüşlərin əhəmiyyətindən danışdı. O, qarşılıqlı səfərlərin yalnız diplomatik deyil, həm də parlamentlərarası əlaqələrin möhkəmlənməsinə müsbət təsir göstərəcəyinə əmin olduğunu bildirib.

Mövcud yığım imkanları büdcə öhdəliklərini icra etmək üçün ciddi risk və çətinliklər yaratmır

Dünya bazarında neftin qiymətinin sürətlə azalması davam etməkdədir. ABŞ-in global bazara böyük həcmli neft nəqlinə başlamasından sonra “qaz

ra qızıl”ın qiymətləri enməyə başlayıb. Aprelin ilk günündə 75 dollara satılan “Brent” markalı neftin qiyməti bir həftə sonra 65 dollara, aprelin 8-9-

da da isə 62-63 dollardan tədərək olunub. Xatırladək ki, “Brent” markalı neft, Şimali Amerikanın “WTI” markalı nefti ilə birlikdə dünyanın neft

Neft ucuzlaşsa....

bazarının bəncmarkı, yəni qiymət zənbilinin formalaşmasında başlıca rol oynayır və bu baxımdan digər ölkələrin satdığı neft markalarının qiymətlərinə də təsir edir.

Hazırda dünya bazarında neftin bir barelinin qiyməti 2021-ci ilin martında qeyd alınmış ən aşağı göstəriciyə uyğundur.

Neftin ucuzlaşması Azərbaycana necə təsir edir?

Global bazarda baş verən gərginliklər bir çox amillərlə bağlıdır. İlk növbədə, Rusiya - Ukrayna müharibəsi, ABŞ və Çin arasında ticarət müharibəsinin dərinləşməsi buna təsir edir. Bundan başqa, Amerika da daxil olmaqla, Avropa və digər regionlarda iqtisadi artım azalıb və bu, enerji sənayesinə təsir göstərir.

Baş verənlər Azərbaycanın neft satışları üzrə qiymətlərə də öz təsirini göstərmişdir. Aprelin 5-7-də dünya bazarında “Azeri Light” markalı neftin 1 barelinin qiyməti 4 dollar, yaxud 5,8 faiz azalaraq 68 dollar təşkil edib. Aprelin 8-9-da isə “Azeri Light” neftinin bir barelinin qiyməti təxminən 67 dollar civarında olub. Qeyd edək ki, Azərbaycan nefti “Brent” neftindən daha baha qiymətə satılır, fərq 2-3 dollar ətrafında dəyişir.

Neftin ucuzlaşması sözsüz ki, global enerji bazarının ayrılmaz hissəsi olan Azərbaycana da təsir edir. İlk növbədə, Dövlət Neft Fondunun (DNF) gəlirlərində müəyyən azalmalar baş verə bilər.

Ancak bu prosesin dövlət büdcəsinin neft yığımları üzrə proqnoz icrasına, yəni Neft Fondundan transferlərin ödənilmə öhdəliyinin yerinə yetirilməsinə böyük təsirlərinin olacağı mümkün deyil. Qeyd edək ki, 2025-ci ilin dövlət büdcəsində bir barel neftin orta qiyməti 70 dollardan hesablanıb. Neftin 50 dollara satılması belə büdcə öhdəlikləri baxımından Fondun icra imkanlarını təmin edə bilər. Neft Fondu neft və qaz satışından əldə etdiyi gəlirləri valyuta hərə-

racları vasitəsilə sataraq manatla büdcəyə transfert edir. Neft Fondunun 2025-ci il üzrə transferi 14,4 milyard manat həddində təsdiq edilib. Bu, dollar ifadəsi ilə 8,5 milyard dollar deməkdir. Yaxud aylıq 700 milyon dollar transfert öhdəliyidir. DNF 2025-ci ilin 1-ci rübündə dövlət büdcəsinə 3 milyard 620 milyon manat həcmində vəsait transfert edib ki, bu, ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 425 milyon manat və ya 13,3 faiz çoxdur. Fondun qarşısındakı 9 ay ərzində 10,8 milyard manat öhdəliyi var ki, bu da dollar ekvivalenti ilə 6,3 milyard dollar deməkdir.

Global enerji ekspertlərinin proqnozları fərqlidir

Ancak bu, global enerji ekspertlərinin əksəriyyəti tərəfindən qəbul edilmir, onların fikrincə, Trampın nefti 40 dollara endirmək ideyası real deyil, çünki bu siyasət ilk növbədə, ABŞ-in

etdirmir.

Bütün bunlara rəğmən, neftin pessimist satış indeksləri ilin sonuna qədər davam etsə, yəni “Brent” markalı neft 50-58 dollar civarında qalsın, hə-

özünə ağır zərər vuracaq. ABŞ-da istehsal olunan və ixracda əsas yer tutan şist neftinin maye dəyəri 40 dollardan xeyli yüksəkdir. Məhz bu səbəbdən ABŞ-da neft şirkətlərinin müflisləşməsi təhlükəsini nəzərə alan enerji tədarükçüləri Trampın bu siyasətinə imkan verməməyə çalışacaq. Bu xüsusdan yanaşıqda, neftin 40 dollara enəcəyi barədə ehtimallar da reallığı əks

min markadan həmişə 4-5 dollar baha satılan “Azeri Light” markalı neftin 1 barelinin 60 dollardan çox olacağını ehtimal etmək mümkündür. Bu isə Azərbaycan hökumətinin büdcə öhdəliklərini icra etmək, o cümlədən iqtisadi və sosial hədəfləri yerinə yetirməsi üçün ciddi risklər və çətinliklər yaratmır.

E.CƏFƏRLİ

Fond bazarları niyə çökür?

ABŞ-in global bazarın böyük bir qisminə qarşı təbiiq etdiyi yüksək idxal rüsumları dünya iqtisadiyyatına öz tələtümələrini göstərməyə başlayıb, bir çox

İri şirkətlərin səhmləri kəskin şəkildə ucuzlaşmağa başlayıb

İlon Maska məxsus holding 15 faizdən çox itki ilə üzləşib

“Fitch Ratings”ın ABŞ üzrə iqtisadi araşdırmalar qrupunun rəhbəri O. Sonola hesab edir ki, əgər AI, Çin və digər ölkələr ciddi cavab tərifləri təbiiq edərsə, bu, böyük miqyaslı ticarət bloklaşmalarına və global iqtisadi geriləməyə gətirib çıxara bilər. ABŞ-in daxili iqtisadiyyatı qisməddətli üstünlüklər qazansa da, uzunmüddətli perspektivdə tənəzzüllə üzləşə bilər, ölkədəki aparıcı fond indeksləri ucuzlaşmaqla ölkədə iqtisadi aktivliyi ləngidəcək.

Yeni ticarət müharibəsinin kəskinləşməsi fonunda dünya birjalarında aparıcı şirkətlərin səhm və qiymətli kağızları üzrə indekslərinin də kəskin şəkildə ucuzlaşmasına səbəb olub. Beynəlxalq fond bazarlarında müşahidə olunan eniş dalğası texnologiya nəhəngləri olan şirkətlərin səhmlərinə ciddi təsir edib. Ən çox dəyər itirən şirkətlərdən biri ABŞ-dəki ən böyük “Dow Jones Industrial Ave-

İlon Maska məxsus “Tesla”da qeydə alınıb, şirkətin səhmləri 2 gündə 15

rage” indeksi 1 faiz ucuzlaşaraq 37.965 bənd təşkil edib. “Standard & Poor’s 500” indeksi 0,23 faiz azalaraq 5062,25 bəndədək geriləyib. Bu, “S&P 500” indeksinin 2010-cu ildən bəri ən böyük ucuzlaşmasıdır. Beynəlxalq birjalarda

faizdən çox ucuzlaşıb. “Visa”nın səhmləri 7,74 faiz, “NVIDIA” 7,36 faiz,

aparıcı “Bitcoin”ın dəyəri 100 min dollardan 81 min dollara qədər geriləyib. Qızılın qiyməti də kəskin ucuzlaşıb. Bu tendensiya global iqtisadiyyatda gözlənilən makro-iqtisadi siqnal, faiz dərəcələrinin gələcək səviyyəsi və mərkəzi bankların qərarları ilə bağlı qeyri-müəyyənlik fonunda baş verir.

“Morgan Stanley” analitiklərinin fikrincə, Ağ Evin idxal təriflərini artırmaq

“Apple” 7,29 faiz, “Berkshire Hathaway” 6,91 faiz itkiyə məruz qalıb. Eyni zamanda, “Meta Platforms”ın səhmləri 5,06 faiz, “Amazon”un 4,15 faiz, “Johnson & Johnson”un səhmləri 4,12 faiz, “Microsoft” və “Alphabet” (Google) isə səhmləri 3,4 faiz dəyər itirib. “Meta Platforms”ın səhmlərində dəyər itikisi 2,8 faizdən çox olub.

Platformaların səhmlərində dəyər itikisi 2,8 faizdən çox olub.

planlarından geri çəkilmədiyi və ya Federal Ehtiyatlar Sisteminin monetar siyasəti yumşaltmadığı halda, bütün indekslərdə yeni enmə dalğalanmaları baş verəcək. Ən aparıcı fond indekslərinin 7-8 faiz ucuzlaşa biləcəyi ehtimal olunur. Analitik qrup hesab edir ki, fond bazarında çöküşlərin qarşısını almaq üçün effektiv tənzimləmə, texnologiyanın düzgün idarə olunması və investorların məlumatlı qə-

qararlar qəbul etməsi vacibdir. Mövcud vəziyyət investorların panika içərisində olduğunu göstərir. Belə ki, səhmlərin qiymətlərinin qısa müddətdə böyük faizlə azalması, investorların mənfəət və ya zərərli əlaqələr üçün kütləvi şəkildə satış etmələri likvidliyi azaldır.

Baş verənlər Amerikanın fond bazarında biznesin ümidsizlik əhvalını əks etdirən “VIX” indeksinin (qorxu indeksi) son illərin ən yüksək səviyyəsinə yüksələrək 60 punkta qalxmasına səbəb olub. Ötən ay bu rəqəm 35-40 punkt idi və az qala 2 dəfə artım biznes icması üçün çox pis göstərici sayılır.

Bazar iştirakçıları hazırda iqtisadi göstəricilər, mərkəzi bank siyasətləri və global ticarət gərginliyi kimi faktorları diqqətlə izləyir. Gələcək günlərdə fond bazarının sabitləşib-sabitləşməyəcəyi müəmmalı olaraq qalır.

ELBRUS

Xəbər verildiyi kimi, aprelin 12-də Omanda İran və ABŞ arasında danışıqlar baş tutacaq. İranın xarici işlər naziri Abbas Əraqcının və ABŞ prezidentinin Yaxın Şərq üzrə xüsusi nüma-

Oman görüşü: Vaşinqton ilə İran razılığa gələcəkmi?

yəndəsi Stiv Vitkoffun rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyətləri arasında baş tutacaq danışıqlarla bağlı artıq dünya mətbuatında

mühüm fikirlər səsləndirilir - bəziləri, Vaşinqtonun Tehrandan nüvə proqramının hərbi komponentindən ciddi şəkildə tamamilə

imtinasını tələb edəcəyini və Ağ Evin İranın danışıqlardan imtina edəcəyi təqdirdə hücumlara start verəcəyini düşünürlər. Bir sıra

siyasi texnoloqlar isə ABŞ-ın global iqtisadi bazarda öne çıxması üçün vacib şərtə çevrilən müvəqqəti sülh dövrünə çalışdığını, bunun üçün də bəzi güzəştlərə razı olacağını deyir.

ABŞ vaxt verir - İran isə dolayı yolu üstün tutur...

İranla “məsləhətləşmələr”in anonsu aprelin 7-də ABŞ prezidenti Donald Tramp ilə İsrailin baş naziri Benyamin Netanyahu arasında baş tutan görüşdən sonra səsləndirildi. ABŞ lideri görüşlə paralel olaraq gizlin mesajlar da verdi: Məsələn, ABŞ prezidenti danışıqların nəticəsiz qalacağı təqdirdə Tehranın özünü “böyük təhlükə” ilə üz-üzə qoyacağını açıq dillo ifadə etdi. “Açıq” və “böyük təhlükə” dedikdə Tramp yəqin ki, əvvəllər bir neçə dəfə də vurğuladığı İrana həvə zərbələrini nəzərdə tuturdu. Xatırladaq ki, martın sonunda prezident “NBC News”-ə bildirmişdi ki, “əgər onlar razılığa gəlməsələr, bombardman olacaq. Bu, onların heç vaxt görmədiyi bir bombalama kampaniyası olacaq”.

Düzdür, həmin vaxt İran rəhbərliyi də sert ritorika səsləndirmiş və respublikanın ali lideri Əli Xamenei “ətsələr də, cavabımız sert olacaq” demişdi, amma hər kəs anlayır ki, İranın bu qarşıdurmada iti-

rəcəyi daha çox şey var. BƏƏ-nin vasitəçiliyi ilə İrana razılaşma təklifi gəndərən ABŞ digər tərəfdən işini də ehtiyatlı tutmuşdu - “Axios” mənbələrinə görə, Tramp Tehrana yeni nüvə sazişi üzrə danışıqlar aparmaq üçün iki ay vaxt verib.

Cavab isə konkret olub: İran Prezidenti Məsud Pezeşkianın bildirdiyinə görə, birbaşa danışıqlar variantı kənara qoyulub - “dolayı danışıqlar yolu”na üstünlük verilib. Siyasi mütəxəssislər bu görüşü müharibədən qaçmaq üçün real şans kimi dəyərləndirirlər.

Şərtlər dəyişəcəkmi?

Omanda konkret nəyin müzakirə olunacağı hələlik bəlli deyil - ABŞ siyasətçiləri düşünür ki, Tramp hələ hədəflərini dəqiq müəyyənləşdirməyib. Düzdür, Trampın ilk prezidentlik dövründəki davranışlarını göz önünə götürsək, söhbətin təkcə İranın nüvə proqramının məhdudlaşdırılmasından getmədiyini açıq aydın görmək olar. Trampın danışıqlardakı mövqeyi və yeni razılaşma şərtlərinin, İranın 2018-ci ilin may ayında nüvə sazişindən (JCPOA) çıx-

masından sonra danışıqları bərpa etməsi ilə bağlı 12 tələbdən daha sərt olacağı gözlənilir. Xatırladaq ki, ABŞ İrana bəzi şərtlər irəli sürmüşdü:

- Uranın zənginləşdirilməsinin tamamilə dayandırılması və bütün əlaqəli obyektlərin (o cümlədən Əraqdakı ağır su reaktoru) bağlanması;
- MAQATE müfəttişlərinin bütün nüvə obyektlərinə, o cümlədən hərbi bazalara tam girişinin təmin edilməsi;
- Ballistik raketlərin hazırlanmasına və nüvə silahı daşıya bilən raketlərin buraxılmasına son qoyulması;

- İranda saxlanılan bütün ABŞ və müttəfiq vətəndaşlarının azad edilməsi;
- Terror qruplarına (Hizbullah, Həmas və İslami Cihad kimi) dəstəyin dayandırılması;
- İraqda şüə silahlı qruplarına dəstəyin dayandırılması və onların tərksilah edilməsi;
- Yəməndə Ənsar Allah (Husi) hərəkatına dəstəyi və onlara silah tədarükünü dayandırmaq;
- İranın qonşularına, o cümlədən İsrail, Səudiyyə Ərəbistanı və BƏƏ-yə qarşı təhdidlərə son qoyulması;
- Fars körfəzi və Hörmüz boğazında beynəlxalq gəmiçiliyə hücumlara son qoyulması.

- ABŞ və onun müttəfiqlərinə qarşı kibernetik hücumların dayandırılması;
- Yaxın Şərqdə sabitliyi pozan fəaliyyətlərdən, o cümlədən terrorçu qruplara dəstəkdən və digər ölkələrin daxili işlərinə müdaxilədən imtina etmək.

Bu şərtlər hələ 2018-ci ildə irəli sürülmüşdü. Amma nəzərə alsaq ki, bu şərtlərin bəziləri artıq öz aktuallığını itirib, onları əvəz edəcək müddəalar da maraqla gözlənilir...

Müharibədən danışıqlara...

Qeyd edək ki, aprelin 7-də İran Xarici İşlər Nazirliyi bir daha bəyan etdi ki, İran nüvə silahı istehsal etməyəcək, çünki bu, ölkə rəhbərliyi tərəfindən qadağan edilib. İran Xarici İşlər Nazirliyinin rəsmi nümayəndəsi İsmail Bəqayi bildirdi ki, “İran heç vaxt və heç bir halda nüvə silahı hazırlamaq yolunu tutmayacaq. Bu, ölkənin Ali rəhbəri Ayətullah Əli Xameneinin fətvasına əsaslanan strategiyamızın tərkib

Birgə Hərtərəfli Fəaliyyət Planına qayıdış ehtimalı...

hissəsidir. Bu məsələdə heç bir şübhə yoxdur və ola da bilməz”.

Xatırladaq ki, 2019-cu ilə qədər İranın nüvə proqramı Birgə Hərtərəfli Fəaliyyət Planı ilə tənzimlənirdi - Birgə Kompleks Fəaliyyət Planı (JCPOA) isə İranın nüvə proqramı ilə bağlı 2015-ci ildə imzalanmış beynəlxalq sazişdir. Bu razılaşma BMT Təhlükəsizlik Şurasının beş daimi üzvü (ABŞ, Böyük Britaniya, Fransa, Çin, Rusiya) və Almaniya (P5+1) ilə İran arasında əldə olunub. JCPOA-nın əsas məqsədi İranın nüvə fəaliyyətini məhdudlaşdırmaq və qarşılığında ona qarşı tətbiq olunan iqtisadi sanksiyaları yüngülləşdirmək idi. Bu razılaşmaya əsasən İran uranın zənginləşdirilməsini 3,67 faiz səviyyəsində saxlamalı idi (silah is-

tehsal üçün lazım olan 90 faizdən xeyli aşağı). Eyni zamanda, Fordo nüvə zavodunda zənginləşdirmə prosesi dayandırılmalı və müəssisə tədqiqat mərkəzi kimi fəaliyyət göstərməli, İranın nüvə obyektləri daimi monitorinq altında qalmalı idi. Paralel olaraq isə İran bu öhdəlikləri yerinə yetirdikdən sonra BMT, ABŞ və Avropa İttifaqının iqtisadi sanksiyaları mərhələli şəkildə ləğv edilməli idi.

Amma 2018-ci ildə ABŞ prezidenti Donald Tramp JCPOA-dan çıxaraq İran üzərinə yenidən sanksiyalar tətbiq etdi. Buna cavab olaraq İran da razılaşmadakı bəzi öhdəliklərindən imtina etdi. Beləliklə də, ABŞ-ın planı tərk etməsi ilə saziş faktiki olaraq fəaliyyətini dayandırdı və İran yenidən nüvə proqramını inkişaf etdirməyə qayıtdı.

“Avroüçlük” görüşür - Rusiya və Çin isə...

İranın nüvə proqramı ilə bağlı digər JCPOA iştirakçılarının mövqeyi də maraqlıdır - hələlik görünən odur ki, Vaşinqton digər saziş üzvlərini İrana danışıqlara cəlb etməyi planlaşdırır. Son vaxtlar bu ölkələr Tehranla nüvə məsələsini ayrıca müzakirə edirlər. “Avropalı üçlük” Cenevrədə İranla məsləhətləşmələr keçirir (sonuncu, dördüncü raund martın 29-da baş tutub) - bu görüşlər “sanksiyaların ləğvi müqabilində hərbi nüvə proqramından imtina” düsturuna qayıtmaq ümidi ilə aparılır. Rusiya isə məsələnin həllini Moskva və Pekindən ayrı görmür. Vurğulandığı kimi, Moskva ilə Pekin Tehranla öz nüvə proqramı üzrə danışıqlara başlayıb.

Bu il martın 14-də üç ölkənin xarici işlər nazirlərinin müavinlərinin Pe-

Müharibədən qaçış planı...

Qeyd edildiyi kimi, Omanda keçiriləcək danışıqlar regionun gələcək taleyi ilə bağlı böyük maraq kəsb edir. Xüsusilə, bölgənin sabitliyi, nəzərdə tutulan global iqtisadi layihələrin gələcəyi böyük ehtimalla bu danışıqlardan sonra aydınlaşacaq. Düzdür, bu görüşlərə optimist yanaşmalar sərgiləyənlər də tapılır - məsələn, Rusiya prezidentinin sözcüsü Dmitri Peskov görüşlə bağlı qərarı alqışladıqlarını bildirib. Bu görüşün isə İran ətrafında gərginliyin azalmasına gətirib çıxaracağına ümid edib. Görünür, Ru-

siya hərbi ssenaridən qaçmağı daha məqbul sayır - düzdür, 2025-ci ilin yanvarında Moskva və Tehran arasında imzalanan Hərtərəfli Strateji Tərəfdaşlıq Müqaviləsində “tərəfdaşın tərəfində hərbi əməliyyatlara məcburi giriş”lə bağlı hər hansı bir müddəə yoxdur.

Beləliklə, Omandakı görüşün əsas məqsədi gərginliyin azaldılması və ola bilsin, Rusiya, Çin və “Avroüçlüyün” iştirakı ilə gələcək məsləhətləşmələrlə bağlı iş formatının yaradılmasıdır...

Pərviz SADAYOĞLU

ABŞ “Ramştayn” formatını tərk edir?

Vaşinqtonun bu platformanın növbəti görüşündə təmsil olunması sual altındadır

ABŞ-ın “Ramştayn” platformasının gələcək iştirakı sual altındadır. Donald Trampın yenidən prezident seçilməsindən sonra rəsmi Vaşinqto-

nun Rusiya-Ukrayna müharibəsinə fərqli baxışı bu platformanın gələcəyi üçün də problemlər yaratması mümkündür. Bugünlərdə Ukrayna

Prezidenti Volodimir Zelenski Belçikanın Baş naziri Bart De Veverlə birgə keçirdiyi mətbuat konfransında bildirib ki, ABŞ rəsmiləri aprelin 11-

də Brüsseldə Ukrayna üzrə “Ramştayn” formatlı görüşü buraxa bilər: “Britaniya və Almaniya həqiqətən də bizə ABŞ-nin iştirak edə bilməyə-

cəyinə dair signal ötürürlər. ABŞ ilə müzakirə edəcəyimiz məsələlər var. Ümid edək ki, onlar mövqelərini dəyişəcəklər”.

ABŞ sədrliyi Britaniyaya təhvil verib

Xatırladaq ki, daha əvvəl NATO-nun mətbuat xidməti Böyük Britaniya və Almaniyanın aprelin 11-də alyansın mənzil-qaragahında Ukraynaya hərbi təchizatla bağlı təmas qrupunu toplayacaqlarını məlumat vermişdi. “Ramştayn” formatında sonuncu görüş fevralın 12-də Brüsseldə baş tutub və bu, sayca 26-cı olub. Həmin görüşdə ilk dəfə sədr kreslosunda Pentaqonun rəhbəri əvəzinə Britaniyanın müdafiə naziri əyləşmişdi. Kiyevlə müttəfiq ölkələr qrupuna sədrlik ABŞ Prezidenti Donald Trampın andiçmə mərasimindən sonra Amerika tərəfinin təşəbbüsü ilə Britaniyaya verilib. “Ramştayn” platforması 50-dən çox ölkənin birliyi və Kiyevə hərbi yardım etmək, Ukraynanı qorumaq üçün bir formatdır. Bu platforma çərçivəsində Ukraynaya hərbi yardım - mərmilər, hava hücumundan müdafiə sistemləri, F-16-lar və bir çox başqa silah-sursatların tədarükü əlaqələndirilir. “Ramştayn” Ukrayna üçün əsas silahlar üzərində işləyən imkanların ABŞ-ın mövqeyinin dəyişməsi isə Kiyevin silahla təchizatında ciddi problemlər yarada bilər.

Avropa İttifaqı ABŞ-ı əvəzləmək iqtidarında deyil

Avropa İttifaqı isə bu məsələdə Vaşinqtonu əvəzləmək iqtidarında deyil. Çünki ABŞ indiyədək Avropa İttifaqı ilə müqayisədə Ukraynaya dəfələrlə

çox hərbi yardım göstərib. Yeri gəlmişkən, ABŞ-ın NATO-da təmsil olunan generalı Kristofer Kavoli bildirib ki, Ukrayna münaqişəsi başlayandan

bəri ABŞ-ın silah satışı 600 faiz artıb, Avropa ölkələrindən gələn sifarişlərin həcmi isə 265 milyard dollara çatıb. O qeyd edib ki, müttəfiqlər üçün müxtəlif silah sistemlərinin uygulanlığını təmin etməyin ən asan yolu onları ABŞ-dan almaqdır: “Hazırda

koalisiyasıdır və onun ilk görüşü 2022-ci il aprelin 26-da Almaniya da ki eyniadlı 265 milyard aviabazada baş tutub.

dollar dəyərində 4 min müraciət var. Bunlar silah istehsalçısı kimi ABŞ-dan alış-veriş etmək üçün növbəyə duran Avropa ölkələridir”.

Bütün bunların fonunda ABŞ Müdafiə Nazirliyi 10 minadək hərbcisini Şərqi Avropadan çıxarmağı da planlaşdırır. NBC televiziyaşı bu barədə amerikalı və avropalı rəsmilərə istinadla məlumat yayıb. Məlumatda deyilir ki, Birləşmiş Ştatlara qaytarılması planlaşdırılan kontingent ABŞ-ın əvvəlki administrasiyası tərəfindən 2022-ci ildə Ukrayna ilə həmsərhəd ölkələrə göndərilən 20 minlik hərbi birləşmənin bir hissəsidir. Hazırda təşəbbüsün hələ müzakirə mərhələsində olduğu bildirilir. Şərqi Avropadakı ABŞ qoşunlarının şəxsi heyətinin yarıya endirilməsi regionda Rusiyanın mövqelərinin güclənməsi ilə bağlı Avropanın narahatlığını artırır.

Görünən odur ki, ABŞ Ukraynaya hərbi yardım məsələsində tamamilə yeni yanaşma ortaya qoymaqladır. Vaşinqton tərəfindən bu yanaşma rəsmi Kiyevin müdafiə qabiliyyəti əhəmiyyətli dərəcədə azaldacaq. Vaşinqton bu mövqeyi ilə “Ramştayn” formatını tərk edə biləcəyi mesajını da verir.

N.BAYRAMLI

İstanbulda ikinci görüş...

Yekun anlaşma əldə olunacaqmı?

ABŞ-Rusiya münasibətlərində buzlar əriməyə başlayır - 2025-ci ilin yanvarından başlayaraq Ağ Ev ilə Kreml arasında təmasların intensivləşməsi, xüsusilə də fevralın 18-də Ər-Riyadda və martın 23-də Ciddə şəhərində ABŞ və Rusiyanın yüksək rütbəli rəsmiləri arasında keçirilən görüşlər həm Tramp administrasiyasının, həm də Putin hakimiyyətinin ikitərəfli münasibətlərin bərqərar olunmasında maraqlı olduğunu deməyə əsas verir. Hər iki ölkə ikitərəfli danışıqları davam etdir-mək niyyətindədir.

ABŞ Dövlət Departamentinin məlumatına görə, aprelin 10-da İstanbulda Rusiya və ABŞ nümayəndələri arasında növbəti görüş keçiriləcək. Departamentin xarici siyasət idarəsinin rəsmi nümayəndəsi Temmi Bryus mətbuat konfransında bildirib ki, tərəflər səfirliklərin işinin bərpası və ikitərəfli əməkdaşlığı müzakirə edəcəklər. Rusiya Xarici İşlər Nazirliyi bəyan edib ki, İstanbulda gözlənilən danışıqlarda Rusiya nümayəndə heyətinə Rusiyanın ABŞ-dakı səfiri Aleksandr Darçiyev, ABŞ nümayəndə heyətinə isə departamentin Avropa və Avrasiya məsələləri üzrə köməkçisinin müavini Sonata Koulter başçılıq edəcək. Xatırladaq ki, fevralın 27-də İstanbulda Rusiya və ABŞ nümayəndələrinin ikitərəfli görüşü keçirilib.

İlk görüşün nəticəsi...

Altı saat qapalı şəraitdə keçirilən ilk görüşdə əsasən iki ölkənin diplomatik missiyalarının fəaliyyəti, o cümlədən hər iki ölkənin diplomatik müliyyəti və amerikan və rus diplomatlarının bank əməliyyatlarına çıxış imkanları ilə bağlı məsələlər müzakirə olundu. Dövlət Departamenti görüşü “konstruktiv”, Rusiya

XİN rəhbərliyi isə “məzmunlu və işgüzar” adlandı-rıb. Qərb və rus KİV-lərinin məlumatına görə, bu görüşdə digər məsələlər də diqqət mərkəzində olub - Rusiya tərəfi Moskva ilə Vaşinqton arasında birbaşa hava əlaqəsinin bərpasını, ABŞ isə Moskvadakı diplomatik nümayəndə heyətinin daimi və kifayət qədər say-

da olmasını istəyib. İlk görüşdə hər iki tərəf müəyyən məsələlər üzrə ortaq məxrəcə gəlməyə nail olub - diplomatik missiyaların fəaliyyətinin maneəsiz maliyyələşdirilməsi, diplomatik heyətin rəsmi vəzifələrinin icrası üçün lazımı şəraitin yaradılması və danışıqların davam etdirilməsi barədə razılaşmalar əldə olundu.

İstanbulda bu dəfəki görüş də məhsuldar ola bilər...

Ekspertlər hesab edirlər ki, İstanbulda baş tutan ilk görüş, həmçinin Rusiya Birbaşa İnvestisiyalar Fondunun rəhbəri Kiril Dmitriyevin Vaşinqtona səfəri zamanı ABŞ rəsmiləri ilə məhsuldar görüşü ABŞ-Rusiya münasibətlərinin normalaşması istiqamətində yeni bir mərhələnin başlanğıcıdır və ikitərəfli münasibətlərdə müsbət dinamikanın yaranmasına yol açacaq. Onların fikrincə, önümüzdəki dövrlərdə baş tutacaq danışıqlarda münasibətlərdə problemlərin həlli, diplomatik əlaqələrin bərpası və yeni əməkdaşlıq bucağının müəyyənəlməsi ilə bağlı mə-

sələlər əsas müzakirə predmeti olacaq və hər iki tərəf bu məsələlərdə yekun anlaşmaya nail olmaq üçün öz təşəbbüslərini ortaya qoyacaq, hətta qarşılıqlı güzəştlərə də gedə bilərlər. İstanbuldakı növbəti görüşün də nəticəənlümlü olacağı ehtimal olunur. İddialara görə, bu görüşdə, hətta ABŞ-ın Rusiyaya qarşı sanksiyalarının yumşaldılması məsələsi də müzakirə mövzusu ola bilər. Çünki bu, Moskva üçün çox önəmlidir və Vaşinqtonla danışıqlar masasında bunu şərt kimi irəli sürür. Belə bir qənaətdə gəlinib ki, bu dəfəki görüşdə də önəmli məsələlər ət-

rafında razılaşmaların əldə olunacağı təqdirdə Ağ Ev və Kreml ABŞ-Rusiya münasibətlərinin bərqərar olunması istiqamətində zəruri addımlar atacaqlar. ABŞ-ın Rusiyada, Rusiyanın isə ABŞ-da diplomatik missiyasının tam fəaliyyətinə əngəl olan bütün maneələr aradan qaldırıla bilər. Xüsusi bir məqamı da vurğulamaq lazımdır ki, Trampın son günlər dünyanı cəlxalayan gömrük rüsumları siyahısında Rusiyanın adı keçmir. Sözsüz ki, bunu Rusiya-ABŞ münasibətlərində müsbət ab-havanın yaranması üçün mühüm amil hesab etmək olar.

Zərər-ziyansız yaşamağın düsturu

Anton Çexovun “Rotşildin skripkası” hekayəsi haqqında

əvvəli ötən saylarımızda

Qoca darıxdığından şəhər kənarına çıxır, örlüşlərə baş çəkir, çay qırağına enir, burada üzən ördəyə-qaza tamaşa eləyir. Marfanın son nəfəsinə də xatırladığı söydü görün-dən tanıyır, artıq qocalmış ağacın altında oturub keçmişə dalır, indi artıq körpəyken göylərə çökilmiş sarışın qız-cığaz da yadına düşür. İndi ona çatır ki, ötən qırx-əlli ildə bir dəfə də çay qırağına çıxmayıb, bu bozda çaya diqqət yetirməyib: “Çay da kiçik çay deyildi, bu çaydan balıq tutub tacirlərə, məmurlara, stansiya bufetçisinə satmaq, bundan gələn pulları banka qoymaq olardı. Gözinti gəmilərində aşağı-yuxarı üzə-üzə skripka çalıb yaxşı pul yığardı. Bəlkə çayda qayıq sürmək də olardı, hər halda bu, tabut qayımaqdan yaxşıdır. Nəhayət, çoxlu qaz saxlamaq, qışda kəşib Moskvaya göndərmək, təkə təkündən ildə on manat pul tutmaq olardı. Ancaq o bunları nəzərdən qaçırmışdı! Gör nə qədər ziyana düşmüşdü! Balıq tutmağı, skripka çalmağı, qayıq islətməyi, qaz kəsməyi üst-üstə toplansa, gör nə böyük sərvət yığılardı! Ancaq bunlar onun heç yuxusuna da girməyib. Həyat çox səmərəsiz, zövqü-səfəsiz, boş-boşuna keçib. İrəliddə artıq heç nə görünmürdü. Geriyə baxanda da zərər-ziyandan başqa gözə bir şey dəymirdi. Axı niyə insan zərər-siz-ziyansız, itkisiz yaşaya bilmir?..”

Yakov ömrünü dava-şavada, qeyli-qalda keçirdiyinə, arvadını daim qorxu, təzyiq altında saxladığına, bənəvə Rotşild qovub itlərin cənginə verdiyinə görə bərk peşmanlıq çəkir. Düşünür ki, adamlar arasında nifrət, küdurət olmasa, insan insanla mehriban dolarsa, bundan hamı böyük qazanc götürər, dünyada ac-yalavac, yoxsul, dilənç qalmaz.

Ertəsi gün Yakov yerindən güclü qalxıb xəstəxanaya gedir. Feldşerin üzündəki ifadədən, danışığından anlayır ki, işlər fırtındır, daha nə həkim, nə dava-dərman dadına çatı bilməz. Evə gedə-gedə düşünür: ölümdən ona ancaq xeyir gələcək, daha nə yemək-içməyə, nə vergi ödəməyə, nə kimisə icitməyə ehtiyac qalmayacaq. Nəzərə alanda ki, insan məzarı da yüz illər, min illər boyu yatır, buradan gələn qazancı yığıb-yığışdırmaq da mümkün deyil. Yaşamaq insana zərər, ölüm xeyir götürür. Burası doğrudur, amma nə qədər olmasa adamı yandırır: axı niyə insana birçə dəfə verilən ömür bunca nəfsiz, faydasız, səmərəsiz keçir?

Artıq onun bu dünyada skripkasından başqa heç nəyi, heç kimi qalmayıb. Tək ona canı yanır, onun dərfini çəkir. Yakov uzun ömrü boyu dərinə batmış qəlbini yalnız onun qəmli nələsiylə oyada bilib, lal könlünü yalnız onun simləriylə diləndirib. Ancaq onu özüylə apara bilməyəcək, ruhunun tək nişanəsi yetim qalacaq. Onun da qəlbəti kəsilmis ağacların, qürbüş taxtaların sonu kimi olacaq. Bu dünyada qaları heç nə yoxdur, hər şey öləri, gedəri, fanidir.

Yakov bu ovqatla daxmadan çıxıb astanada oturur. Skripkanı sinəsinə basıb öldən getmiş həyatını, zərər-ziyanla dolu puç ömrünü gözünün qabağından keçirə-keçirə yanıqlı bir hava çalıb ağlayır. Bu vaxt həyat qapısında Rotşild görünür, əvvəl çəkinə-çəkinə gəlsə də, Yakovun yumşaq danışdığını görəndə ürəklənir, orkestrin rəhbəri adından onu üçüncü gün olası varlı toyunda çalmağa dəvət eləyir. Yakov ağır-ağır nəfəs dərib deyir: “Gələ bilməyəcəyəm, xəstəyəm, qardaş”.

Sonra yenə skripkanı diləndirir, gözündən yaş sellənir. Rotşild qollarını sinəsinə çarpzalayıb ona qulaq asır: “Üzündəki ürək, şübhəli ifadə yavaş-yavaş kədərli, iztirablı ifadəylə əvəz olundu, əzab qarışıq bir zövq almış kimi gözləri axdı, dedi: “Vahhh...” Göz yaşları yavaş-yavaş yanaqlarından süzülüb qara yamaqlı yaşıl pencəyinin üstünə damcıladı”.

Həmin günün axşamı Yakovun kəlfəli dolaşır, onun tövbəsinə qəbul eləyib günahlarını bağışlamaq üçün üstünə keşiş gəlir. Yakov skripkasını Rotşildə vəsiyyət eləyir: “İndi şəhərdə hamı maraqlanır ki, bu qəşəng skripka Rotşildə haradandır? Satın alıb, oğurlayıb, yoxsa girov götürüb? Rotşild çoxdandır fleytanı buraxıb ancaq skripka çalır. Qabaqlar fleytasını necə yanıqlı çalardisa, indi də skripkadan elə yanıqlı səslər çıxarır. Yakovun astanada oturub çaldığı havanı təkrar çalmağa çalışdıca elə həzin, elə kədərli bir melodiya alınır ki, qulaq asan hər kəs ağlayır, axırda özünün də gözləri axır, deyir: “Vahhh!...” Bu təzə mah-ni şəhərdə hamının elə xoşuna gəlib, gah tacirlər, gah məmurlar tez-tez Rotşild yanlarına çağırıb həmin mah-nini ona döndə-döndə çaldırırlar”.

Nəfs gödənə bənzəməz, onu doyurmaq mümkün deyil. Əgər insan dünyanı, kainatı öz halalca mülkü bilməsə, ömrü boyu gözü dünyanın malında, sərvətində qalacaq. Dünyadan üz döndərmək, əl götürmək yox, həyatı boşamaq, yaxud həyatdan boşanmaq yox, həyata yiyələnmək, dünyanı öz malına, öz mülkünə çevirmək! Sahiblik hissi insanda ən gərçək, ən saf, səmimi, ən etibarlı duyğudur, mən deyərdim, insana xas yeganə dü-rüst duyğudur, ona həmişə inanmaq olar.

Yakov belə yaşamayıb, o, dünyaya, həyata özge malı kimi baxıb, başqasının qazancını öz itkisi, zərər-ziyanı sayıb, evinin eşiyini, doqqazının çölünü, udduğu havanı, içdiyi suyu, getdiyi yolu özü-nünkü bilməyib, ona görə də daim özünü ziyana düşmüş, aldanmış, müflis olmuş zərər-didə kimi aqressiv aparıb. Dünyanın bütün mənfəəti onun üstünə axsa belə o yenə toxtamayacaq, yenə onun zərəri qazancından ağır gələcək. Toxtamaq üçün tox olmalısan, nəfsin, gözün tox olmalıdır.

Yakov bunu çox gec, yalnız ölümün astanasına çə-

tanda qanır. Ömrü boyu qazanc, mənfəət arzusunda olsa da, ömrün sonunda anlayır ki, var-dövlətlə, min cür sərvətlə zəngin bu gen, işıqlı dünyada skripkasından başqa heç nəyi, heç kimi yoxdur. Ona xırda maddi qazanc gətirsə də, skripka onun daha çox mənəvi, həm də tək mənəvi sərvətidir, çünki Yakov qəlbini o skripkadan başqa heç kimə açmayıb, yalnız onu könlünün timsalına, ruhunun obrazına çevirə bilib. Rotşildə də qoca tabutqayıran əslində qəlbini əmanət verir, ürəyini yadigar qoyur, ruhunun tək nüsxəsini bağışlayır. Yetmiş yaşlı ixtiyar yalnız ölümün kölgəsi üzünə düşəndə bu sadə həqiqəti anlayır ki, dünyadan heç nə apara bilməyəcək, amma dünyada iz qoyub gedə bilər. Yakovun ölümündən sonra da onun melodiyası şəhəri dolaşır, onun mahnısı insanları kövrəldir. Dünyanı tutmaq, qarı fəloyə meydan oxumaq buna deyərler. Ölümündən sonra təltif olunan qəhrəmanlar kimi Yakov da gerçək dəyərini öləndən sonra qazanır.

Çünkü ölüm həyata qənaətin, gözütöxlüğün zirvəsidir. Bu qənaət tacını başında gəzdirmək üçün insan görək, müdriklik dediyi kimi, ölməmişdən ölə bilsin, fani ömrünü əbədi ömrünə calaya bilsin. Şübhəsiz, bu dünyadan bizi heç nə qalmayacaq, ancaq bizdən dünyaya bir nəşə qala da bilər. Bundan ötrü dünyadan nəşə qoparmıya yox, dünyaya nəşə verməyə çalışmalısan. “Qoparmaq” istəyinin psixoloji əsası budur ki, sən dünyanı özgəninki bilirsən, ona görə də özge malından bacardıqca nəşə qirtməyə çalışırsan. Bu, oğruquldur psixologiyasıdır. “Vermək” istəyinin psixoloji təməlində duran budur ki, sən dünyanı artıq özəlləşdirmisən, onu öz halal malınamülkünə çevirmisən, indi də öz evinə bəzək vurmaqla, evini abadlaşdırmaqla məşğulsan. Birincilər bu evə dal qapıdan dürtülməyə çalışırlar, ikincilər bu evin açarını ciblərində gəzdirər, əllərində oynadrlar.

Oğru kimi dünyanın qoy-nuna gecədən girmək, ovçu kimi günəşin ardınca qaçmaq əbəsdir. Dünyanı sevdiyin an, onu özünə doğma bilib dərfini-qayğısını canına çəkdiyin an dünya səndir. Ondən sonra dağa-daşa düşməyə ehtiyac qalmayacaq, dünyə dağı-daşıyla, gecəsi-gündüziylə, bütün olan-olmazı, bütün varı-sərvətiylə özü ayağına gələcək...

...Bəlkə də gəlib artıq. Dur qapıya çıx görək...

F. Uğurlu

Nəyə görə İstanbul?

Səudiyyə Ərəbistanı kimi Türkiyə də ABŞ-Rusiya danışıqları üçün münasib məkan hesab olunur. Türkiyənin ABŞ-ın hərbi-strateji müttəfiqi olmasına baxmayaraq, Rusiya ilə diplomatik-siyasi, iqtisadi-ticar, enerji-nəqliyyat və mədəni sahələrdə dərin və geniş əlaqələri var. Həm Vaşinqton, həm də Moskva Türki-

yənin geosiyasi və geostrateji məsələlərdə maraqlarını və regional və beynəlxalq səviyyədə mövqeyini nəzərə alırlar. Türkiyə isə öz növbəsində istər Rusiya-Ukrayna münaqişəsinin nizamlanması, istərsə də ABŞ-Rusiya münasibətlərinin normalaşması üzrə aparılan danışıqlarda vasitəçilik etməyə hazır olduğunu bəyan edib,

hətta belə demək mümkün-sə, bu rolun öhdəsindən gəlmək iqtidarındadır. Xatırladaq ki, Tramp İsrail Baş naziri Benyamin Netanyahu ilə görüşündə Türkiyəni mühüm regional oyunçu və Prezident Rəcəp Tayyib Ərdoğanın ağıllı siyasətçi olduğunu qeyd edib.

Yunis ABDULLAYEV

Vətənpərvərlik təربiyəsi ümummilli xilas yolumuzdur...

Təhsil müəssisələrində hansı işlər görülməlidir?

Vətənpərvərlik ən ülvə hisslərdən biridir. Bu gözəl və nəcib əxlaqi keyfiyyətin gənclərə aşılmasında ailənin, təhsil ocaqlarının üzərinə böyük məsuliyyət düşür. Məlumdur ki, zəngin tarixi keçmişimizdən tutmuş bugünkü tariximizə qədər gənc nəsrlə örnək olası ki-fayət qədər qəhrəmanlıq səhifələrimiz var. Bu baxımdan gənclərin vətənpərvərlik ruhunda tərbiyə olunması, milli soykökümüzə, tariximizə yiyə-

“Yüksək əxlaqlı, xeyirxah adam yalnız o adam hesab edilə bilər ki, o, özünün bütün hərəkət və davranışlarını əsil vətənpərvərliklə uyğunlaşdırın”.

Azərbaycan dramaturgiyasının banisi M.F.Axundzadə

lənməsi üçün dövlətin gənclər siyasətini xüsusilə vurğulamaq yerinə düşər.

Bu gün dövlətin gənclər siyasəti ölkə başçısı tərəfindən uğurla həyata keçirilir. Bu sahədə qazanılan uğurların nəticəsidir ki, Azərbaycan gəncləri bütün sahələrdə özlərini doğruldurlar. Gənclərimizin milli mənlilik şüurunun inkişaf etdirilməsinə, onların vətənpərvərlik ruhunun artırılmasına çox əmək sərf etməliyik.

Ailə və təhsil müəssisəsi arasında birgə koordinasiya

Mövzuya dair “Yeni Azərbaycan”-a açıqlama verən təhsil üzrə ekspert Elçin Əfəndinin sözlərinə görə, vətənpərvərlik anlayışı elədir ki, bu istiqamətdə təbliğatları lap uşaq yaşlarından başlayıb, daha sonra yeniyetməlik yaşlarında və gənclik illərində daha da güclü bir şəkildə davam etdirmək lazımdır. Bu baxımdan işə bağçadan başlamaq lazımdır: “Daha sonra bu prosesi orta məktəbdə və ali məktəbdə gücləndirmək lazımdır. Bu fəaliyyət zamanı ailədəki tərbiyənin də mühüm rolu var. Bağcadakı, orta məktəbdəki və ali məktəbdəki fəaliyyətlər ailənin vasitəsilə daha da gücləndirilməlidir. Ailə və təhsil müəssisəsi arasında qarşılıqlı fəaliyyət, birgə koordinasiya olmalıdır. Belə bir məqamda görüldüyü kimi iş təhsilə gəlib çıxır. Buna görə də orta məktəb dərslərlərimizdə vətənpərvərlik, milli mənlilik şüurunun inkişaf etdirib gücləndirə biləcək məqamlara qarşı daha diqqətli olmalıyıq. Dərslərlərimizin hazırlanması, orada əks olunacaq faktlar və digər məqamların eks-pert qeyd edib ki, güclü, humanist və ədalətli dövlətçilik ənənələri cəmiyyətdə vətənpərvər və hərtərəfli inkişaf etmiş gənclərin

yanışmalı, bununla bağlı kompleks tədbirlər həyata keçiril-məlidir. Gənclərimizin beynini formalaşdıracaq dərslərlər son dərəcədə mükəmməl bir şəkildə hazırlanmalı, keçirilən tədbirlərin effektivliyini daha da artırmalıyıq. Təlim-tərbiyə insan psixologiyasını formalaşdır-an amillər sırasında öndə gə-dən elementdir. Uşaqların həya-tə fərqli baxışları, nitqi məktəb-də təşkil olunan tərbiyəyə əsa-sən formalaşır. Ümumiyyətlə, məktəblərdə həyata keçirilən tərbiyə işi hər bir müəllimdən pedaqoji ustalıq tələb edir. Onlar uşaq psixologiyasını hamıdan yaxşı başa düşürlər. Məhz buna görə də vətənpərvərclərimizin vətənpərvər olmasını istəyiriksə, onda ilk növbədə ədalətli və qayğıkeş, yalnız qanunlarla və humanist düşüncə-lərlə tənzimlənən cəmiyyətdə for-malaşdırılmalıyıq. Bunun üçün hamı çalışmalıdır. İnsanlar bir-birinə qayğıkeş, mehriban və diqqət-li olmalı, bir-birinə sivil davranış nü-mayiş etdirməli, tarixən formalaşmış adət-ənənələrimizə, əxlaqi-mənəvi dəyərlərimizə hörmət və qayğı ilə yanaşmalı, cəmiyyətdə üçün zərərli

Azərbaycan
Respublikasının
Medianın İnkişafı
Agentliyi

Məqalə “Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyi”nin maliyyə dəstəyi ilə “Gənc nəslin milli mənlilik şüurunun inkişaf etdirilməsi və vətənpərvərlik hisslərinin tərbiyəsi” istiqaməti üzrə hazırlanmışdır

olan əməllərdən uzaq olmalı, onların yayılmasına müqavimət göstərməli-dir. Gənclər dərk edirlər ki, dün-yada Azərbaycan xalqı var, yaşayır və özünün hiyləgər düşməninə qarşı mübarizə aparır. Azərbaycan gənç-

tənpərvər bir gəncliyin forma-laşmasında müəllimlərin üzərinə ciddi məsuli-yət düşür”.

lə-

rində milli psi-xologiyanın, mənəviyyatın, milli qürur və iftixar hissinin, milli özünəmə-xsusluğun formalaşması və tər-biyə edilməsi ona görə zəruridir ki, onlar milli-etnik məhdudluğa qar-şı mübarizə apara bilər, bəzi hisslər-dən uzaq olurlar. Bu baxımdan, se-vindirici haldır ki, gənclərlə aparılan

Vətənpərvərlik hisslərinin təربiyəsi ona görə zəruridir ki...

vətənpərvərlik tərbiyəsi işinin mühüm istiqamətlərindən birini təlim-tədris prosesindəki iş təşkil edir. Təhsilin bütün pillələrində, xüsusən də ümumtəhsil məktəblərində bunun üçün geniş imkanlar mövcuddur. Bu baxımdan orta məktəblərdə, eləcə də təhsilin digər pillələrində tədris olunan humanitar fənlər, xüsusən də ədəbiyyatın, tarixin potensialı daha böyükdür”.

Səlim

Tarixilik və müasirliyin vəhdəti...

10 aprel - İnşaatçılar Günüdür

Qədim tarixə malik memarlıq abidələrimiz...

Azərbaycanda tikinti işlərinin geniş vüsət alması isə XIX əsrin sonlarına - XX əsrin əvvəllərinə təsadüf edir. Həmin dövrdən indiyədək qorunub saxlanılan yaşayış və icimai binalar özündə Şərq və Qərb memarlığının nadir nümunələrini əks etdirir. Maddi-mədəniyyətimizin çox qiymətli nümunəsi olan İçərişəhər təkcə Azərbaycan üçün deyil, həm də bəşəri dəyər kimi yüksək qiymətləndirilən tarixi abidədir. Bunu İçərişəhərin ərazisində yerləşən Qız qalası və Şirvanşahlar Saray Kompleksini UNESCO-nun Dünya Maddi İrs Siyahısına salınması da sübut edir. Həm Şirvanşahlar Saray Kompleksi, həm də Qız qalası Azərbaycan qanunvericiliyi, eləcə də UNESCO tərəfindən dünya əhəmiyyətli abidələr kimi tanınır. Azərbaycan memarlığı və tarixinin bir hissəsi, xalqımızın

maddi-mədəniyyət irsinin qiymətli nümunəsi olan bu abidələr UNESCO-nun ümumdünya irsi kimi qəbul olunub. Təbii ki, bu da Azərbaycanın dünya mədəni irsinə çox əhəmiyyətli bir töhfəsidir. Ötən əsrin 70-ci illərində respublikamızda tikinti sektorunun inkişafı sürətlənib. Şəhər və rayonlarda nəhəng istehsal müəssisələri, yüzlərlə yaşayış binası, səhiyyə, mədəniyyət, təhsil obyektləri tikilib istifadəyə verilib. Bu gün işə ölkəmizdə böyük tikinti-quruculuq işləri aparılır. Son illər qəbul edilən Dövlət proqramlarının uğurlu icrası iqtisadiyyatın kompleks inkişafına səbəb olub, tikinti işlərinin əhatə dairəsi xeyli genişlənib. Bu da nəticə etibarilə yeni iş yerlərinin açılmasına, məşğulluq məsələlərinin həllinə və əhalinin rifahının yaxşılaşdırılmasına səbəb olub.

Hər bir ölkənin sosial-iqtisadi tərəqqisinə təkan verən amillərdən biri inşaat sektorunun inkişafıdır. Bu sahə dövlətimizin müəyyən etdiyi iqtisadi inkişaf strategiyasının prioritetlərindən biridir. Son illər Azərbaycan tikinti sektorunda gedən canlanma və dinamik inkişaf da bunu sübut edir.

Yeri gəlmişkən, bu gün - aprelin 10-u ölkəmizdə İnşaatçılar Günü kimi qeyd olunur. Prezident İlham Əliyevin 2009-cu il 16 dekabr tarixli sərəncamına əsasən, hər il aprelin 10-u ölkəmizdə “İnşaatçılar Günü” kimi qeyd olunur.

Son illər istifadəyə verilən mühüm obyektlər

2023-cü ilin yanvar-fevral aylarında Bakı şəhərində “Bakı KOB evi”, “STEAM İnnovasiya Mərkəzi” və s. istifadəyə verilib. Xarici ölkələr və beynəlxalq təşkilatların vəsaitləri hesabına əsas kapitala yönəldilmiş vəsaitin 524,8 milyon manatı (95,5 faizi) Birləşmiş Krallıq, ABŞ, Türkiyə, Yaponiya, İsveçrə, Rusiya, Norveç, İran

və Fransa sərmayədarlarına məxsus olub. 2023-cü ilin yanvar-fevral aylarında tikinti müəssisələri tərəfindən (fərdi sahibkarlar nəzərə alınmaqla) yerinə yetirilmiş inşaat işlərinin 72,1 faizini tikinti, yenidənqurma və genişləndirmə, 16 faizini əsaslı təmir, 8 faizini cari təmir, 3,9 faizini isə sair tikinti işləri təşkil edib. Ümumi inşaat işlərinin 90,3 faizini qeyri-dövlət tikinti müəssisələri yerinə yetiriblər.

Metro inşaatçıların əməyi...

İctimai sərnişindəşımada vacib rol oynayan Bakı Metropolitenin in-

kı Metropoliteninin hər gün minlərlə sərnişinə yüksək səviyyədə xid-

saatçıları peşə bayramını məhz yerin altında qeyd edirlər. Ba-

Əsrə bərabər ömür...

Qılman İlkinin doğum günüdür

Yaradıcılıq yolu əzablı, çətin və məşəqqətli yoldur. Kim bu yolu keçib-sə, onun əzabına qatlaşırsan, çünki bu əzabda gələcək bədii uğurlar “gizlənilir”. Ancaq həyatın da qanunları var. Sənətkar keçilmiş yaradıcılıq yoluna boylananda, dünyanı ilə bu günü müqayisə edəndə sevinir, də, kədərlənir də... Bütöv bir əsrə bərabər yaşamış Xalq yazıçısı, tanınmış nasir Qılman İlkinin də ömür yolu heç zaman hamar olmayıb. Enişli-yoxuşlu, acılı-ağrılı günlərdən keçən Qılman İlkin 20-ci əsr Azərbaycan poeziya mühitində öz qələmi ilə seçilən ziyalılardan idi...

Tələbəlik illərini kasıbcılıq içində keçirən yazıçı müzdül fəhlə kimi işləyib. Deyilənlərə görə, Murtuza Muxtarovun “podriyatçı”lərindən (daimi olmayan işə verilən ad) olub. Onun bağında ağaclarını sulayırmış.

Ölümün cəngindən son anda xilas oldu...

Yazıçı Xaçmaz rayonunun Əhmədoba kəndində müəllim işlədiyi zamanlarda qızları təhsilə cəlb etdiyi üçün ölümündən döndü. Belə ki, çox köhnə bir məktəbdə işləyən Qılman müəllim kənd sovetinin sədri olan cavan bir oğlının evində qalır. Həmin illər sinfi mübarizə illəri olduğundan sovet hakimiyyəti qurulandan sonra kəndin varlıları dağlara çəkilməkdə. Günlərin birində yazıçı kitab-dəftər almaq

üçün Bakıya gətməli olur. Qayıdanda isə gəlib görür ki, bütün kənd matəm içindədir. Həmin cavan oğlanı - kənd soveti sədrini qətlə qoymaqlar gəcə ikən öldürüblər. Qılman müəllim həmin gəcə kənddə olmadığı üçün bəxti gətirib. Çünki arada ona da xəbər göndərmişdilər ki, qızlarından məktəbə cəlb etdiyin üçün səni də öldürəcəyik. Beləliklə, yazıçı ölümün cəngindən son anda xilas olur.

Saf, kövrək, təvazökar adam idi

Yazıçının haqqında hər zaman qələm yoldaşları da xoş xatirələr söyləyirdi. Onun Hüseyn Cavid, Əhməd Cavad, Mikayıl Müşfiq, Səməd Vurğun, Süleyman Rüstəm və başqaları ilə hələ gənc yaşlarından tanışlıq olmuşdu. Onu tanıyanlar hər zaman deyirdi ki, Qılman İlkin saf, kövrək, təvazökar adam idi. Qara Namazov isə onu belə xa-

tlıyırdı: “Qılman İlkinin əsərlərinin mövzu dairəsi genişdir. Onun əsərlərində təkcə inqilabi keçmiş və vətəndaş müharibəsi deyil, dinc quruculuq, uşaqların təhsili, vətənimizin zəngin sərvətlərinin axtarılması, ətəfili təsviri, tərənnümü olub. Qılman İlkinin sənətkarlıqla qələmə alınmış əsəri “Şimal küləyidir”.

Bu şəxslərə etirazını bildirirdi...

Qılman İlkin gəncliyə düz yol göstərirdi, hər zaman qeyd edirdi ki, gənclik hər şeyin qədrini bilməlidir. O deyirdi: “Gəncliyində hamı az - çox nəse yazır. Lap istedadla yazanlar da olur. Ancaq gəlin baxıb görək hamı bu istedadı illərin sınağından çıxarıb sonacana apara bilir-mi?”.

Bununla da o, gəncliyində bir neçə şeir, hekayə yazıb kimlərinə qayğısı sahəsində ədəbiyyata vəsi-qə alanlara etirazını bildirirdi. Onları dəyanətli, dözümlü olmağa və ucuz şeylərin arxasına düşüb gətməməyə çağırırdı. Gənclərə məsləhət bilirdi ki, ədəbiyyata peşə kimi baxsınlar, peşəkarlığın başlıca amil olduğunu unutmasınlar.

Yazıçıya zəngin ömür yaşamaq nəsihət olub. Ömrünün sonunadək qələmi yerə qoymayan, hər zaman ilhamla, şövqlə yazıb-yaradan Qılman İlkin 96 yaşında ürək çatışmazlığından vəfat edib. Cəmi dörd il də yaşasaydı, sağ ikən 100 illik yubileyini qeyd edəndən uzunömürlü Azərbaycan ədibi kimi tarixə düşəcəkdə...

O, müasir Azərbaycan ədəbiyyatı və mətbuatının inkişafında səmərəli xidmətləri ilə qiymətləndirilib. Bir çox mükafatlara və təltiflərə, o cümlədən “Azərbaycan Respublikasının Xalq yazıçısı” və “Əməkdar incəsənət xadimi” fəxri adlarına layiq görülüb.

Yeganə BAYRAMOVA

Azad olunmuş ərazilərə yeni həyat verilir!

Qeyd edək ki, işğaldan azad olunan ərazilərdə böyük tikinti-quruculuq işləri həyata keçirilir. Doğma yurd yerlərimizdə yeni evlərin, kəndlərin salınmasına başlanılıb və bu işlər xüsusi nəzarət altında icra olunur. Ümumilikdə, 2024-2026-cı mət göstərməsi məhz metro tikintisində gəcə-gündüz demədən çalışan insanların əməyinin nəticəsidir. Metro inşaatçıları 2023-cü ilin sonlarını da xüsusi bayram kimi qeyd etdilər. Məhz azərbaycanlı zəhmətkeşlərin əməyi sayəsində “Xocəsən” elektrik deposu və “Xocəsən” stansiyası istismara verildi.

İllərdə Ağdam rayonunda 9690, Füzuli rayonunda 5634, Tərtər rayonunda 368, Xocavənd rayonunda 307 olmaqla, cəmi 15 min 999 fərdi ev və mənzilin tikilməsi nəzərdə tutulur. Azad olunan bütün yaşayış yerləri zamanla sakinlərini qarşılamğa hazır olacaq.

Bu gün ölkəmizdə yenidənqurma, quruculuq işləri uğurla davam etdirilir. Ayrı-ayrı tikintilərdə Azərbaycan memarlığının heç zaman bitib-tükənməyən milli ruhu, koloriti və daimi müasirliyi öz əksini tapır.

Yeganə BAYRAMOVA